

EL POU DE LA GALLINA

Núm. 376

elpou.cat | 4€ | juny 2021

REVISTA MANRESANA
D'INFORMACIÓ I OPINIÓ

+
L'entrevista a
Jacint Felip
Almuzara,
periodista
esportiu

EL CROSSFIT I L'ESCALADA TRIOMFEN A MANRESA

Estudia FP a UManresa

Cicles formatius de grau superior curs 2021-2022

CAMPUS
PROFESSIONAL

UMANRESA | UVIC·UCC

CFGS de Pròtesis dentials

Forma't com a protètic dental amb un alt perfil tecnològic.

Classes pràctiques al laboratori en grups reduïts i espai de treball per a cada alumne.

Aula de CAD amb un ordinador per alumne.

CFGS d'Educació Infantil

ORIENTAT A CIÈNCIA I
EXPERIMENTACIÓ

Forma't com a educador per impulsar la ciència des de la primera infància.

Innovació educativa a través de la ciència, en el marc del Lab 0-6, laboratori de ciència per a infants de 0 a 6 anys.

CFGS d'Administració i finances

Amb assignatures sobre gestió d'eSports, a segon curs. Formació pràctica. Aprenentatge en entorns de simulació.

L'acord entre Joviat FPi i UManresa preveu la impartició compartida als dos centres i la col·laboració amb els cicles d'activitats esportives.

- Formació professional superior en un entorn universitari.
- Laboratoris amb un alt nivell tecnològic.
- Accés a programes de mobilitat internacional.
- Opció de formació dual en empreses del sector.

Informació i preinscripcions

Campus Professional UManresa
Avinguda Bases de Manresa, 1
08242 Manresa
93 875 73 88
campusprofessional@umanresa.cat
www.umanresa.cat/campusprofessional

**Matrícula
oberta**

FUB

FUNDACIÓ
UNIVERSITÀRIA
DEL BAGES

Més enllà del moviment saludable

S

ortint sense por dels caus, els animals silvestres es van acostar al teixit urbà de Manresa en ple confinament. I també les persones necessitem respirar aire pur, moure la musculatura i esbargir-nos. Això explica el creixement del trànsit per l'anella verda durant els tancaments perimetrals i el (re)descobriments de l'activitat física per part de moltes persones, fartes d'enclaustrament i àvides de notar com el vent els fa pessigolles a la cara i de relacionar-se compartint una caminada o un simple passeig. Tot i que l'efecte de la covid

potser no assolirà el canvi de paradigma que alguns presagiaven, sí que ha retornat als orígens bàsics de la quotidianitat, la reflexió, l'autoconsciència i aquell *mens sana in corpore sano* llatí que, això sí, no tothom modula de la mateixa manera, o, a tot estirar, en una justa mesura entre el sedentarisme i la vigorèxia, entre tenir el cos de tot un Adonis o bé la panxa d'Obèlix. Bromes a part, la necessitat de cuidar-se i fer un mínim d'esport, rendint més o menys culte al cos, és una prescripció gairebé tàcita associada a qualsevol especialista mèdic o de salut, ja que millora el funcionament de l'organisme, regula el sistema nerviós i contribueix a aconseguir un descans de més qualitat quan ens fiquem al llit.

Després d'anys del boom dels gimnasos, de la popularització de pràctiques i disciplines adequades a totes les edats, de la moda del *running*, de la consolidació de les bicicletes de muntanya i ara també les de passeig, al marge dels esports d'equip i individuals de més tradició, en els darrers temps, especialment entre les generacions més joves, s'ha estès la pràctica de l'escalada, que entronca amb una tradició molt manresana i bagenca lligada a l'excursionisme i a les parets i cordades de Montserrat com a icones dels grimpadors més veterans. La modalitat més *salvatge*, però, s'ha anat sofisticant amb l'arribada de competicions i els reptes que plantegen els rocòdroms, alguns dels quals construïts en espais interiors. L'altra gran febrada del moment és el crossfit, un *invent* californià amb dues dècades d'història, pensat per exercitar-se amb gran intensitat potenciant la resistència cardiorespiratòria i muscular, la força, la flexibilitat, la potència, la velocitat, la coordinació, l'agilitat, l'equilibri i la precisió. Un *tot en un* complet on el pare carbasser és l'entrenador personal i en què cal suar la cansalada de valent. Els torsos suats de les platges de la costa oest dels Estats Units ara llueixen ben a prop de casa. Una modalitat *explosiva* que, ras i curt, va molt més enllà del moviment saludable estirant les cames pel Suanya per no quedar-se encarcerat.

Càritas Manresa, Oriol Segon i Sussi Garcia reben els premis Oleguer Bisbal

El Pou de la gallina va lliurar el dia 5 de maig, a la sala d'actes del Casino, en el marc de la celebració dels 34 anys de la publicació, els vint-i-sisens Premis Oleguer Bisbal, escollits per votació entre els seus lectors. Conduït per Carles Claret, cap de Redacció de la revista, l'acte es va obrir amb les paraules del president de l'associació editora, Jaume Puig, que va recordar especialment les persones vinculades amb la publicació que ens han deixat el darrer any: Josep Maria Aloy, Emili Martínez, Lluís Calderer, Jaume Quintana i Joan Badia, alhora que remarcava les incorporacions de joves periodistes i la introducció de noves seccions. Van assistir al lliurament la regidora de Cultura, Anna Crespo, el primer tinent d'alcalde, Valentí Junyent, i l'alcalde, Marc Aloy, que va cloure l'acte felicitant els guardonats i la revista, pels seus 34 anys de feina.

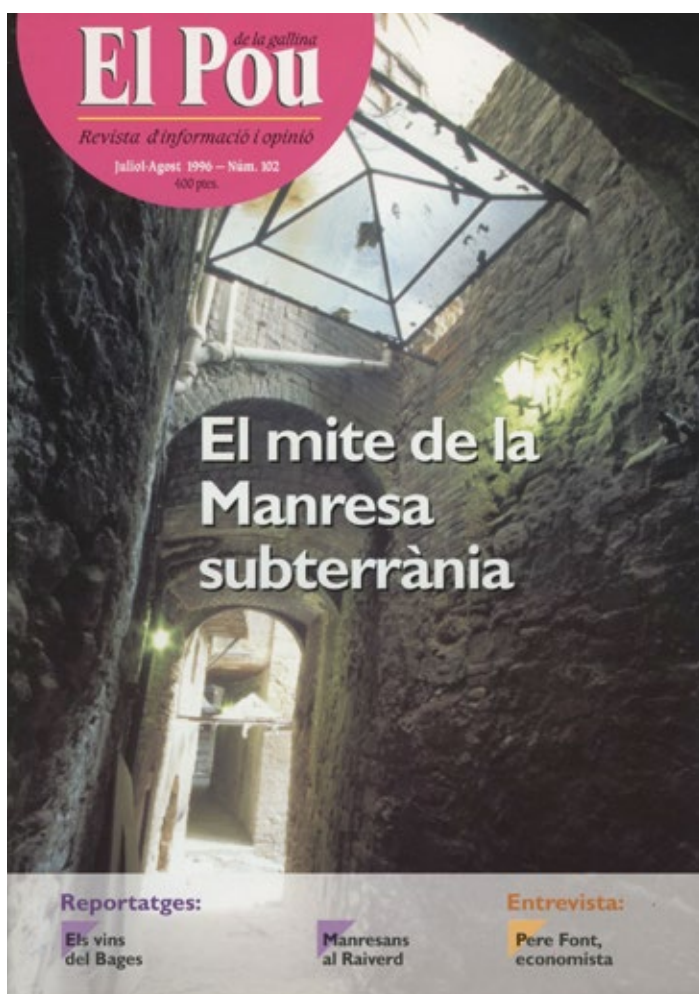
Càritas Manresa va rebre el Premi Oleguer Bisbal als *manresans d'actualitat* com a entitat amb una llarga trajectòria de tasques comunitàries i de suport a les persones en emergència social. Durant el cicle que estem vivint, junta-

ment amb altres col·lectius i iniciatives solidàries, ha tingut un paper importantíssim per fer front a les persones, moltes de les quals conciutadanes nostres, amb risc d'exclusió social. Va recollir el guardó de mans de la regidora de Cultura, Anna Crespo, la presidenta de l'entitat, Fina Farrés, acompanyada de la tècnica Clara Abancó i el col·laborador Afis Bolaji.

El Premi Oleguer Bisbal al *manresà del Pou* va recaure en el fotògraf Oriol Segon, un artista jove i amb talent, que va estudiar a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya i ha aprofundit en l'àmbit de la fotografia documental en cursos impartits per professionals de renom internacional.

fa 25 anys

El Pou explorava el subsol de la Plaça

El número de juliol de la revista publicava el reportatge *El que queda de la Manresa subterrània*, en què una expedició de membres d'**El Pou de la gallina**, acompanyats pels arqueòlegs Antoni Daura i Eduard Sánchez, i pel regidor d'Urbanisme, Joaquim Garcia, penetrava en els soterranis de la plaça Major, Sobrerroca i el carrer del Balç. De l'existència d'una ciutat soterrada, que ja havia abordat Lluís Calderer en el recull de contes *La Seu se'n va a córrer món*, se n'havia parlat molt i el tema havia estat motiu de fabulacions. El reportatge va permetre fer una radiografia de l'estat del carrer medieval del Balç que necessitava urgentment una intervenció municipal, i dels espais d'edificis com el celler de l'antiga fonda Sant Antoni o el magatzem subterrani de la botiga Fius, que penetren sota la plaça.

El Bages corria contra la droga

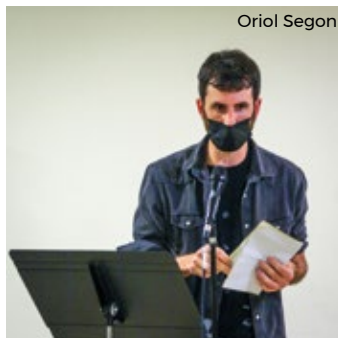
El dia 20 de juny, una cursa de relleus al passeig de Pere III per dur la torxa contra la droga aplegava esportistes coneguts i representants de deu ajuntaments de la comarca, convocats per l'Associació d'Esportistes contra la Droga. El dia 1 s'havia fet la segona Fira del Disc del Col·leccionista al pati del Kursaal. El dia 4, l'equip de govern municipal presentava el pla per als propers mil dies, que incloïa l'acabament de la biblioteca del Casino i la rehabilitació de Sant Domènec. I el dia 12, Joan Cichi Creus renovava pel TDK Manresa.

Des de 2011, en què es va convertir en fotògraf freelance, fixa l'objectiu en la fragilitat i la vulnerabilitat humanes amb col·leccions temàtiques i treballs portats a terme a Barcelona, Galícia, Colòmbia, Hondures o Hongria, que li han valgut el reconeixement a tot l'estat, a Nova York i Finlàndia, entre altres indrets d'arreu del planeta. Segon va recollir el premi de mans del president de l'associació editora, Jaume Puig.

Finalment, Sussi Garcia, activista i també fotògrafa, va recollir de mans de l'alcalde el premi Oleguer Bisbal a la *manresana més manresana* com a persona que immortalitza amb les seves fotografies la quotidianitat de la nostra ciutat. Nascuda a Vallhonesta, al veí Sant Vicenç de Castellet, de ben joveneta va anar a viure Artés, on va arribar a ser regidora de Cultura. I d'Artés, per raó de feina, va fer cap a Manresa per convertir-se en un actiu ben valuós per a la nostra ciutat. En jubilar-se, en plena forma, s'integra a la Junta del Casal de la Generalitat per tirar endavant diferents iniciatives. Poc després, s'asseu al senat que representa el Consell de les Persones Grans de l'Ajuntament de Manresa. Una persona amb ànima participativa a qui molts hem conegut en centenars d'actes socials i culturals captant instants en forma de fotografies, que difon i comparteix amb tothom.

Càritas Manresa

Oriol Segon

Sussi Garcia

caçats a la xarxa

26 de maig. Marta Muixí, corredora de curses de muntanya @martamuixi

No trobo manera d'explicar-ho. Un cop carregat, no costa el mateix anar a la deixalleria que llançar-ho al mig d'un camí? L'anella verda de Manresa no és un abocador! Vist a tocar de Can Poc Oli

Denúncia amb menció a l'Ajuntament d'una de les mostres d'incivisme més freqüents que no ens cansem de veure un dia sí i l'altre, també. En zona urbana, les piles d'andòmines fan feredat. Si el fenomen ja es trasllada a l'anella verda, estem ben arreglats.

28 de maig. Museu de Manresa @museudemanagera

Mentre algunes parts de l'interior del futur Museu del Barroc de Catalunya van agafant forma, ara comencem a fer obres al claustre.

Potser un dels espais més desconeguts de la ciutat per a residents i visitants, el projecte d'un espai museïtzat com cal a Manresa és un dels temes pendents que fa més anys que s'arrossega. L'activitat i obres d'adequació conviden a l'optimisme.

EL POU DE LA GALLINA

Número 376 - Juny 2021

De mes a mes 6

Favets...
Josep M. Oliva / Jordi Sardans 8

...i tremendos
Carles Claret 9

Mercè Bigorra. La flor vermella que es gronxa al vent 10

L'escalada i el crossfit triomfen a Manresa 12

Jan Bayona. Des de Wingate 23

Innovació i tecnologia 24

El quid de la nutrició 25

Balma de les Pastorelles 26

Documentals de natura 27

L'Entrevista a Jacint Felip 28

Quadern obert 33

Homenatge a Lluís Calderer 34

Lèxic a la manresana 36

IV Rally Internacional Ciudad de Manresa (1970) 37

Propostes 38

Torre del carrer Dos de Maig/Cós 39

Fanal de cua
L. Capdevila / E. Tomasa 40

el Cul del Pou 41

UManresa celebra graduació

6 de maig. La graduació de la promoció del curs 2020 de les Facultats de Ciències de la Salut i de Ciències Socials de la UManresa es fa amb mig centenar de persones a la sala d'actes de l'edifici FUB1 i un centenar connectats, amb la lliçó de comiat *Aprendizaje interminable*, a càrrec de Miguel Pérez Silva, psicòleg i exdocent de la Facultat.

La Innocentada pateix per la pandèmia

6 de maig. La 64a edició de la Innocentada de Manresa, ajornada per la pandèmia, s'estrena finalment en format reduït, a l'escenari del Conservatori. Amb text de Carles Claret i direcció de Jordi Gener, les sessions de *Manresa Experience, la ciutat com mai l'has vist* s'han de suspendre per quarantena preventiva de membres de l'equip.

L'associació del Dol rep el premi Creu Roja

8 de maig. Creu Roja Manresa lliura el premi Santi Vidal a l'associació Caminant Plegats en el Dol i també fa un reconeixement a títol individual Lluís Pich, vinculat a Càritas.

El festival Clam premia Judith Colell

9 de maig. En la cloenda del certamen de cinema social del Bages, que s'havia inaugurat el 30 d'abril als multicines Bages Centre, presenta una quinzena de projeccions a Manresa, Navarclés i Sant Fruitós de Bages, l'actor Ferran

Rañé lliura a la Plana de l'Om el Premi d'Honor a la directora barcelonina Judith Colell.

Homenatge a sis víctimes del nazisme

13 de maig. L'Ajuntament, l'Associació Memòria i Història i els alumnes del projecte Manresa-Mauthausen, coordinat pel professor Jordi Pons, homenatgen amb la col·locació de llambordes Stolpersteine sis veïns de la ciutat, víctimes de l'horror dels camps nazis.

Les entitats homenatgen Lluís Calderer

16 de maig. Cineclub Manresa, la Fundació Independència i Progrés i Òmnium, amb la col·laboració de l'Ajuntament, organitzen a la Plana dues jornades, amb el lema *Tot recordant Lluís Calderer*, en homenatge a l'escriptor, mestre i crític literari: *Lluís Calderer, un referent cultural*, el dia 15, i *Els mestratges de Lluís Calderer*, el dia 16.

Anna Vilasojana conversa amb Quim Noguero en l'homenatge a Calderer (M. Ayala)

P

Redacció, administració, publicitat i subscripcions:
Associació cultural El Pou de la gallina
President: Jaume Puig
Vicepresident: Jordi Sardans
Secretària: Lourdes Muñoz
Tresorer: Francesc García
Vocals: Joan Cals, Carles Claret, Ramon Fontdevila, Josep Maria Mata, Lluís Matamala, Josep R. Mora, Montse Rosell, Teresa Torra i Joan Vilamala.

Carrer Sobrerroca 26, 1r 1a
Apartat de Correus 1
08240 - Manresa
Telèfon: 93 872 50 18
www.elpou.cat
elpou@elpou.cat

Membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal Premi Tasis Torrent 1991

Coordinador: Jordi Sardans
Cap de redacció: Carles Claret
Redacció: Silvia Berengueras, Marta Cárdenas, Jordi Estrada, Judit Montón, Josep M. Oliva, Marc Prat, Ferran Sardans, Laura Serrat, Blanca Soler.

Disseny: Jana Fontdevila i Erques Torres
Maquetació: Jana Fontdevila
Portada: fotografia d'escalada en roca, de Judit Montón.
Fotografia: Jordi Alavedra, Francesc Rubí, Marc Prat.

Col·laboradors: Isaac Bosch, Maria Camp, Llorenç Capdevila, Jordi Casas, Ignasi Cebrian, Cercle Artístic de Manresa, Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Manresa, Laura Estrada, Ramon Fontdevila, Eva Forn, El Galliner, Josep Girabal, Jaume Gubianas, Robert Martí, Josep M. Mata, Javi Oviedo, Maria Picassó, Quaderns de Taller, Eudald Tomasa, Erques Torres, Laura Vidal, Joan Vilamala, Marc Vilanova, Lluís Virós.

Administració:
Marc Prat
Expansió publicitària:
Publicitat Clarena
Urgell, 38. Tel. 93 872 43 86
Impressió:
INOM, SA. Era de l'Huguet, 7.
Tel. 93 878 41 20
Distribució:
Sobrerroca Centre SL.
Tel. 93 873 92 34
Dipòsit Legal:
B-13.528-1987
ISSN: 2253-6647

Amb la col·laboració de:

**Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència**

Les col·laboracions que apareixen signades a la revista no representen, necessàriament, l'opinió d'**El Pou de la gallina**

Foc a l'antiga Lemmerz

17 de maig. Un espectacular incendi afecta les instal·lacions de Maxion Wheels, l'antiga Lemmerz, i obliga a aturar-hi la producció. El foc crema part de quatre màquines de les quatre línies de producció que té la planta on es fan feines de soldadura per fer l'assemblatge de les llantes. Set dies més tard, l'empresa recupera l'activitat.

Manresa impulsa un projecte de salut digital

20 de maig. Amb un pressupost de 2,7 milions, entitats lligades a l'atenció sanitària i social, a l'educació i a la tecnologia, amb la coordinació de l'Ajuntament, sumen esforços amb l'objectiu de millorar la vida a les persones dependents i, alhora, generar riquesa al territori.

L'ascensor de Circumval·lació ja va

21 de maig. S'estrena el nou ascensor que salva un desnivell d'uns sis metres per unir el passeig de Pere III amb el carrer Circumval·lació, una millora per a l'accessibilitat i la connectivitat de persones cap al parc de Puigterrà i el Casal de la Gent Gran.

La Setmana Plácido recorda els 60 anys del film

22 de maig. La projecció del film *Plácido* en deu espais de la ciutat és l'acte central de la setmana commemorativa del seixantè aniversari de la pel·lícula, organitzada per l'associació El Galliner, després de la col·locació d'una placa

als lavabos de Sant Domènec, dues xerrades de Francesc Comas i la pintada d'un gran mural al Kursaal.

La Fira planta cara a la covid

23 de maig. Una nova edició de la Fira de l'Ascensió, organitzada per la Unió de Botiguers i Comerciants, aplega una cinquantena d'artesans en espais amb aforament controlat a la plaça Sant Domènec, el Passeig i Crist Rei, amb el comerç obert.

L'Anònima batega amb la dansa

23 de maig. La tercera edició del festival Batecs omple de dansa el pati de l'Anònima durant dos dies i es clou amb l'actuació dels alumnes del Conservatori Professional de Dansa de l'Institut del Teatre de Barcelona.

S'intensifica la vacunació al Palau Firal

29 de maig. Tot i que Manresa es manté com la ciutat gran amb més risc de rebrot, la xifra d'ingressats per covid baixa fins a 39 (6 a la UCI), metre la vacunació al Palau Firal s'havia intensificat des del dia 11, quan es va començar a vacunar la franja d'edat de 55 a 59 anys.

Xavi Sarrià tanca la Festa del Riu

29 de maig. El pati de l'Anònima s'omple per acomiadar la Festa del Riu amb el concert reivindicatiu de Xavi Sarrià, *No s'apaguen les estrelles* i desfilada de moda solidària. La zona del Pont Nou acull al matí tallers sobre medi ambient.

Jordi Sardans

Baxi Manresa

Excel·lent temporada del Baxi Manresa, que ha aconseguit acabar en desena posició de la Lliga Endesa de Basquetbol, amb un total de disset victòries, la darrera contra el Baskonia, que és el vigent campió fins que no acabin els nous play-off. Aquesta classificació li dona moltes possibilitats de poder competir en l'àmbit europeu la propera temporada. Malgrat les lesions, l'entrenador Pedro Martínez ha sabut combinar joventut i experiència, en una temporada que ha qualificat de molt meritòria. Club i jugadors han volgut dedicar l'èxit assolit agraïnt l'aportació dels 2.405 abonats. L'equip bagenc ha lluitat una samarreta especial amb tots els seus noms inscrits, ja que malauradament a causa de la pandèmia, els socis no han pogut gaudir de l'espectacle esportiu sobretot al Nou Congost, on el seu escalf per mitjà d'una animació entusiasta s'ha fet notar i ha contribuït a fer que els darrers anys molts dels partits hagin estat una veritable festa esportiva.

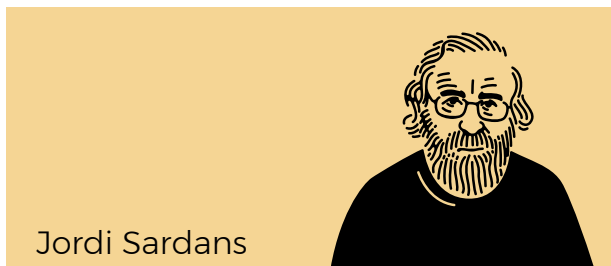
Festival Clam

El passat mes de maig va acabar el Festival Clam de Navarres, Manresa i Sant Fruitós, el certamen internacional de cinema social de Catalunya, que es defineix com un projecte de promoció i divulgació cinematogràfica centrat en la solidaritat i en la presa de consciència pel que fa a la situació dels drets humans arreu del món. És sens dubte un exemple a seguir que honora aquells que el fan possible i un reconeixement a la cultura bagenc. Ara bé, el que m'inquieta són les formes amb què es fan algunes coses. Us sembla normal que el festival Clam de Navarres que dirigeix Serafi Vallecillos rebi una subvenció de 20.000 euros a càrrec de l'Ajuntament de Manresa, que curiosament té com a cap de la secció de Cultura el mateix Serafi Vallecillos? Quan des del nou ajuntament manresà els responsables esmenten valors republicans i ens parlen d'ètica i transparència, són conscients del que diuen o per a ells aquestes paraules no són més que mots buits de contingut?

... i avall

Josep M. Oliva

Jordi Sardans

Tot el que dec

D'entre les moltes definicions que s'han escrit sobre l'amistat en recordo una que deia: «Un amic és una persona que quan et saluda i et demana com estàs, s'espera per escoltar la resposta». I és certament així. Demanar com estàs o com va tot s'ha convertit en una rutina que es diu d'esma i que poques vegades respon a un interès real. És més, si l'altre s'estigués tan sols un minut a explicar-nos de debò com està, ens semblaria una reacció fora de lloc, gairebé una falta d'educació. Les relacions humanes funcionen així. També hi ha qui diu sense pensar-s'ho dues vegades «ha estat un plaer». I ho diu, posem per cas, com si una entrevista de cinc minuts a la tele li hagués causat tanta satisfacció com una nit de nuvis sense haver-se de casar o un menú degustació a un tres estrelles Michelin. Les expressions de cortesia estan plenes de desmesures, i no hi donem importància perquè ja les hem assimilats com un pur convencionalisme. Però hi ha una frase que s'escolta amb massa freqüència i que no és precisament de cortesia. La pronuncien amb molta facilitat algunes persones que se senten triomfadores i la deixen anar amb molta contundència, com si haguessin de justificar un èxit que en el fons deuen pensar que potser és immerescut. Són aquelles que et diuen: «No dec res a ningú. El que tinc no m'ho han regalat, m'ho he guanyat jo tot sol». Lamentablement no he vist mai ningú que els ho rebati. I s'ho mereixerien. No caldrien gaire arguments per desinflar, com si el punxéssim amb una agulla, el globus de la seva vanitat.

De persones que poguessin fer una asseveració com aquella sense faltar a la veritat, ara mateix només se m'acut el Robinson Crusoe. La resta d'homes i dones que vivim en societat devem tantes coses als altres que si haguéssim de fer-ne un llistat no en tindríem prou amb tota aquesta revista. Allò que som i el poc o molt que hem aconseguit ho devem als pares, a la família, als mestres, als amics, als companys, a les persones que han confiat en nosaltres per donar-nos una oportunitat... I en gran mesura, a una societat que ens cuida i ens nodreix de tot. Penso en tot el que tinc i sé a qui li dec cada cosa. Em podria passar una vida donant les gràcies.

En record de Joan Badia

D'èiem a les Notícies del darrer número de la revista, que «Al Pou hem perdut un amic». I així ha estat perquè sempre havíem comptat amb el seu suport incondicional. Des del primer dia va donar suport al projecte i va formar part del consell assessor fins al darrer moment. Lamentablement hem perdut un referent i un far que ens guiava. Al llarg de la seva vida va conèixer molta gent, ja que va dur a terme una intensa activitat cultural i política, sempre orientada a l'assoliment de la llibertat del seu país, que estimava especialment. Manresa d'adopció, havia nascut a Callús el 1951, població de la qual va ser alcalde de 2015 a 2020, any en què es va haver de retirar de la vida política per una greu malaltia. Personalment, hi vaig tenir relació en moltes circumstàncies.

N'esmento algunes: pocs mesos abans de morir em va recordar que ens coneixíem des de petits quan la seva família regentava una petita peixateria de la carretera de Vic, no gaire lluny de la Bonavista, on m'havia despatxat diverses vegades quan la mare m'hi feia anar a buscar, des del carrer Sant Joan d'en Coll, cinc pessetes de peix per a l'arròs. El vaig tenir de professor a Òmnium Cultural i també accidentalment en cursos de Reciclatge per al Professorat de Català, on mostrava els seus dots innats per a l'ensenyament del nostre idioma. Recordo molt especialment quan li vaig fer una llarga entrevista per al **Pou**, on va confessar per primera vegada públicament que durant la Dictadura havia militat al PSUC per casualitat, ja que la seva veritable voluntat hauria estat fer-ho en un partit plenament independentista com podia haver estat el PSAN. Aquesta manifestació va provocar alguns retrats per part de dirigents del partit comunista en l'àmbit local. Independentista convençut, va militar molts anys a ERC i potenciava sovint totes les iniciatives que podia relacionades amb la cultura catalana i la llibertat nacional. L'any 1973 va ser torturat per la policia franquista de la Dictadura per defensar l'independentisme i la democràcia, però mai va manifestar cap odi ni voluntat de venjança, i en mostrar-se ferm en les seves conviccions va tornar a ser agredit per un guàrdia civil quan defensava a primera línia, en un col·legi de Callús, el dret inalienable a votar el Primer d'Octubre de 2017. Una nova lliçó de compromís.

Carles Claret

El valor de les coses

enyorat Luis Eduardo Aute va compondre una cançó ben simple, però que esdevé una bella declaració d'intencions. Un full de ruta vital; il·lús, idíl·lic, però molt inspirador. Es titula *Prefiero amar*.

La lletra arrenca constatant la sensació d'estupidesa dels que, sovint, patim els símptomes de ser una *rara avis*. «*Me dice el corazón que no soy de este planeta, que caí de algún cometa fuera de circulación*». No pas perquè creiem que el *nostre planeta* és el centre de l'univers, el punt de rotació des d'on gira tot i tothom. Més aviat la cosa rau en el fet que la raó, que hem alimentat amb converses, lectures, reflexions i l'empirisme dels anys viscuts, no és capaç d'aturar els batecs furibunds d'un cor apassionat, rebel i irremeiablement arrítmic. Per això entre «*la fe y la felonía, la herencia y la herejía, la jaula y la jauría, entre morir o matar...*» preferim l'amor o, directament, estimar. Amb tot el que implica en entrega, generositat, empatia, lluita... I allò que estimem té un valor incalculable. Aquesta incondicionalitat no sempre l'aboquem en una persona... també sentim afecció per projectes col·lectius, en què resistir sol ser vèncer, superant adversitats i fent front a qualsevol ordre establert.

Després del *Feliç confinament*, la comissió de la Innocentada em va convidar a participar en un d'aquests projectes. Un text enverinat per a la farsa sexagenària, amb tots els *virus* de la covid inoculats. Una dramaturgia per a sis personatges i sis ballarins, acotada en temps i espai (escènic). Un vestit a mida que, ajornat primer a principis d'any pels efectes de la pandèmia, a l'abril es va reprogramar i es va haver de cancel·lar després del primer cap de setmana de funcions pel mateix motiu. Lamento que molts us el perdéssiu... qui sap si per desconfiança. Perquè al Kursaal s'hi programen espectacles dits professionals que no tenen ni la brillantor ni el pedigrí de la Innocentada dels últims anys. Un espectacle ideal per fotre's de Manresa. Únic, singular, arrelat i amb el compromís de moltíssima gent. No cal confondre ideal amb idealitzat. No, no és perfecte. Però no puc sofrir que es menystingui. L'elenc i el cos de ball *no fan el que poden...* ho donen tot. A canvi de somriures, aplaudiments còm-

plices i un *xute* de manresanitat. Aquest *invent*, amb alts i baixos, fa 64 anys que dura. Quants esdeveniments d'arrel popular amb més de sis dècades de tradició té Manresa? Donem suport al circ, però quants funambulistes i acrobates hem llançat a la fama en l'últim mig segle? O bé patrocinem la Fira Mediterrània, un artefacte que, un cop desmuntat, fa un quart de segle que no deixa res a la ciutat, al marge de l'experiència migrada del públic –no m'he cregut mai les xifres d'assistència oficials–, que paga una entrada poc popular.

Molts col·lectius i ciutadans que paguen impostos a Manresa tenen projectes i, per desgràcia, queden desplaçats a espais que no són el Kursaal. No passen pel filtre que suposa el morro allargat d'El Galliner, que, no ens enganyem, no és només qui gestiona la *gran* programació, sinó qui decideix sobre un tant per cent considerable del pressupost de Manresana d'Equipaments Escènics. Sí, per sort, facilita poder veure els muntatges de més renom prop de casa –els que es programen arreu del país, ni més ni menys–, però, agafant la bandera de l'Aute, em disgusta veure la poca sensibilitat per sumar-se, sense fiscalitzar-les, a iniciatives tant o més manresanes. La recuperació del Kursaal i la dinamització de fa més de dues dècades atorguen un xec en blanc vitalici? A Jordi Basomba, el gerent de l'empresa gestora dels teatres, aquesta dinàmica heretada li aplanarà el terreny. Només cal que actuï de tecnòcrata per quadrar els números i mostrar les taxes de lloguer quan algun *il·lús* vulgui llogar algun espai. Ah! I amb el pack, apareixerà en l'espai d'*altres espectacles* del web. Francament, crec que toca reflexionar sobre el valor de moltes coses que impulsa la ciutadania. I, a nivell sociocultural, en aquesta ciutat, massa sovint estem encotillats.

Mercè Bigorra

La flor vermella que es gronxa al vent

Si la Mercè Bigorra fos una flor seria una rosa vermella bellugadissa i riallera que es gronxa cada vegada que bufa el vent. Quan el fotògraf d'aquesta secció intenta capturar-la amb l'objectiu, ella es mou d'una banda a l'altra amb un vestit de pics blancs i manté els ulls esquius darrere el vidre d'unes ulleres estilitzades. Mentre el retratista fa mans i mànigues per enquadrar-la, la protagonista recull una flor, endreça un gerro o saluda un client. Amb l'intent de despistar-lo i aconseguir que aparti els ulls del visor, li demana: «Tens parella? Li farem un bon ram». Aleshores agafa varietats de tots colors i les posa les unes al costat de les altres per fer diferents combinacions. El rosa amb els clavells, el malva amb les lavandes, el groc i el blanc amb les margarides... «Quins són els gustos de la teva xicota?».

Des del dia de Sant Jordi de l'any 2015, la Mercè regenta la floristeria situada a la plaça Major de Manresa. El nom Florentium escrit al rètol de l'entrada substitueix l'antiga carnisseria Espinalt, l'emblemàtic establiment dels seus avis materns. «La vida dona moltes voltes. No m'hauria imaginat mai que als cinquanta anys agafaria el local familiar i l'ompliria de flors», ressalta. L'atracció pel món vegetal li ve de petita, quan acompanyava el seu avi al tros i ajudava la seva àvia a regar les plantes del balcó. De fet, les flors sempre l'han acompanyat, però no va ser fins fa uns set anys que va decidir abocar-hi el seu temps laboral. «Després d'estar una temporada malalta, vaig veure clar que el meu lloc eren elles. El meu marit em va comprar un davantal i unes tisores de podar i vaig deixar el meu càrrec d'administrativa», recorda.

La florista repassa cadascun dels pètals de la seva història mentre continua immersa en la tria de les tonalitats per vestir el ram. Ara una de color carmesí, ara una de color d'albercoc, ara una de color perla. La cerca de l'harmonia de les flors és un art que s'aprèn amb la pràctica. Un treball minuciós en què cal trobar la peça exacta que faci joc amb la resta. «Una tasca manual on val més deixar-se guiar el cor», manifesta. Aquesta és una feina que les núvies i els nuvis saben apreciar, ja que recorren als especialistes en art floral per decorar l'espai de la cerimònia. La Mercè explica que, en bona part, els casaments són els que més l'ajuden a fer calaix. No obstant, d'ençà de l'arribada de la pandèmia, «cada vegada passen més esporàdics per la botiga a la cerca d'un detall. Tant de bo a partir d'ara la mirada se situï en allò més senzill», desitja.

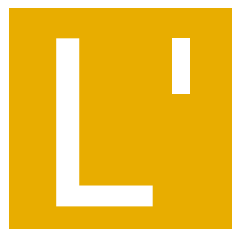
L'entrevista arriba al final i, com no podia ser d'una altra manera, la florista enllesteix el repte que s'havia proposat al començament. Amb satisfacció, contempla el ram ple de contrastos amb pinzellades fúcsies, violetes i verdes. Calzes acampanats, fulles ovalades i ramificacions coronades amb flors es combinen a la perfecció en una peça que desprèn un perfum exòtic. La florista li entrega el regal al fotògraf, que somriu en olorar l'esclat de colors. «Quina felicitat més espontània la que sorgeix de la fragància d'una flor», es diu a sí mateixa mentre s'acomiada del fotògraf amb la mà alçada. Ara, només queda esperar que l'afortunada rebi el ram amb un gest de sorpresa.

El crossfit i l'escalada guanyen adeptes

El món de l'esport local obre els braços a dues tendències que han arribat per quedar-se: el crossfit i l'escalada. La companyonia, la desconnexió i l'evolució física són els trets característics que tenen en comú aquestes disciplines. L'exercici és imprescindible en un estil de vida saludable, però no es pot oblidar la importància de la socialització i la salut mental.

Judit Montón Sanmartí
Marta Cárdenas Monell

escalada i el crossfit són dues disciplines que es troben en expansió. Tot i que per a molts

siguin esports molt específics o complicats, el cert és que són aptes per a tothom. Els darrers anys, la tendència creixent cap a la tria d'aquestes activitats físiques ha contribuït a consolidar-les. Un fet destacable és que, tot i no tenir res a veure a cop d'ull, un entrenament de crossfit pot facilitar l'escalada. Això és així perquè tant l'escalada com el crossfit permeten exercitar tot el cos, amb un especial desenvolupament de la força, la flexibilitat i l'equilibri. Treballar de manera individual comporta una personalització de les pràctiques per adequar-se a les necessitats de cada persona. Tots dos esports treballen la motivació personal a través de reptes. «És satisfactori poder completar una via i veure l'evolució en poc temps», ens comenta l'escalador Pol Espinalt.

Manresa, segons el regidor d'esports Antoni Massegú, «té molta cultura de l'esport, a nivell competitiu i també de lleure, sobretot a l'aire lliure». L'oferta esportiva a la ciutat és cada cop més àmplia, remarca el regidor de l'Ajun-

«La diferència entre un gimnàs convencional i el gimnàs d'escalada és que el d'escalada és divertit. El crossfit ha viscut també una tendència creixent a la ciutat, sobretot en els darrers sis anys»

tament de Manresa, que afirma «tot el que sigui augmentar aquesta oferta és molt positiu». Actualment, hi ha dos centres d'escalada a la ciutat: El Pati Vertical i Indoorwall, i tres centres de crossfit: Room 5, Crossfit Manresa i Crossfit QB.

Escalar a Manresa

No fa pas gaire temps que aquells que volien escalar havien d'anar a roca. Només hi havia la sala Can Romu, que era petita i no estava adaptada a tots els públics. A partir d'el 2015, El Pati Vertical neix «de la necessitat d'una sala apta per a tothom». Els fundadors, Adrià Zamora i Marc Forradelles van dedicar més d'un any a enllestir el projecte i d'aquesta manera van poder abaratir-ne els costos. El novembre de 2020, l'empresa Indoorwall va obrir un centre a la ciutat. El seu CEO, Israel Macià, assegura que «Manresa és una ciutat escaladora» i afirma que «la rebuda ha estat espectacular». Aquest fet servirà de precedent per obrir nous establiments en altres localitats amb una població semblant.

Forradelles fa la definició més tècnica d'aquesta disciplina, que consisteix a «desplaçar-se d'un punt A fins a un punt B, normalment en la vertical, a través d'un seguit de preses». És un esport que permet exercitar especialment aspectes com la força, la flexibilitat i l'equilibri. El

Pol Espinalt fent una via a El Pati Vertical (foto Judit Montón)

Pau Betoret a punt d'escalar en roca (foto Judit Montón)

Pol i el Pau coincideixen a afirmar que «treballes tot el cos». L'escalada, però, implica molt més. Zamora explica que «l'escalada indoor és un esport molt divertit i dinàmic». Per a ell, és bàsicament «un joc que fas amb les preses». El nom de la sala El Pati Vertical, explica, ve de la idea d'anar a jugar al pati, «és un lloc per desconnectar». Aquesta és, sens dubte, una de les motivacions dels joves que s'inscriuen en els centres d'escalada. El Pau comenta que «et concentres en el que estàs fent i t'oblides de la resta».

Forradelles puntualitza que, per a l'escalada en exterior, «fan falta coneixements i material específic que no tothom té». El Marc, remarca que «té l'avantatge que es fa a la natura, però requereix molt temps, un lloc adequat i material, que és molt car», més enllà del magnesi o els peus de gat. I els centres d'escalada a la ciutat donen als escaladors la comoditat d'anar-hi «una horeta o dues» i tornar a casa o seguir amb la rutina diària. El Pol també és del parer que escalar a l'exterior «és més dur i complicat».

La creació de les vies de colors per nivells permet una dinàmica de reptes per a l'escalador. En escalada indoor, segons Forradelles «l'usuari s'endú una experiència molt completa», fet que combina la superació de pors com l'altura, la força, la tècnica i l'enginy per superar l'itinerari. «És un esport segur i divertit» assegura Zamora. El Pol comenta que «no sents que sigui un esport» i remarca que «et permet anar al teu ritme».

«No hi ha diferència entre homes i dones, cada persona té les seves habilitats», explica Zamora, que destaca que «no pel fet de ser home o dona ets millor». Macià afirma que «és un plaer que en un esport com aquest, hi hagi aquesta igualtat» i creu que «el percentatge d'usuàries està pujant». L'escalada a Manresa, doncs, és un esport completament unisex. Cadascú pot realitzar unes o altres vies amb la tècnica pròpia, tenint en compte les seves habilitats. Això és extrapolable al nivell, per això es creen vies de diferents colors en funció de la dificultat d'aquestes. El groc és el nivell més senzill i el negre el més complex, passant pel verd, el blau i el vermell, entre d'altres.

Parets intel·ligents

Els centres d'Indoorwall s'autodenominen gimnasos d'escalada i engloben un tipus de client que «escala, esquia, corre, surt amb bici i fa surf». Un cop el centre de Manresa estigui acabat, la idea és que un client pugui fer entrenament per als diferents esports en el mateix establiment, «un lloc global», combinant màquines amb parets de *boulder*. En un futur pròxim preveuen que es pugui obrir una zona d'escalada *outdoor*. El centre de Manresa, segons Macià, «serà el primer del món amb parets intel·ligents». Els usuaris comptaran amb una aplicació que els permetrà, sense necessitat d'introduir res de forma manual, tenir un registre de les vies que s'han fet i quin rendiment han obtingut. «Manresa és pionera, és el nostre centre pilot». Totes les proves que s'hi fan «es traslladen posteriorment a la resta de centres de la cadena Indoorwall, si funcionen», conclou.

El Pati Vertical, també té una sala de màquines bàsica per completar l'entre-

Escaladors a Indoorwall Manresa (foto Judit Montón)

nament. A banda de la zona de bloc de 4,5 metres d'alçada, l'usuari pot gaudir de l'experiència d'escalar amb corda. «Requereix un coneixement previ, adquirit per experiència o en formació», remarca Forradelles. Si l'escalador no té prou nocions o companyia, l'auto assegurat és la millor opció, «no t'ajuda a pujar, però dissipa la caiguda en el moment de baixar», explica Zamora. Per a escaladors amb més experiència, o que habitualment facin roca, la paret exterior compta amb itineraris lliures per entrenar. El Pati Vertical, a més, té parets que tenen llums LED que marquen un itinerari a través d'una aplicació que alhora comparteix la via amb usuaris de l'aplicació d'arreu del món.

Al capdavant, els centres d'escalada, són gimnasos alternatius. Tant El Pati Vertical com l'Indoorwall tenen diferents espais per promoure que l'usuari pugui «esbargir-se i exercitar-se», comenta Zamora. A més, són també zones socials. Les persones que hi acu-

deixen «tenen moltes coses en comú», apunta Macià, fet que facilita la combinació entre l'esport i l'oci que es desenvolupa en aquests espais. La diferència entre un gimnàs convencional i el gimnàs d'escalada, segons Macià, «és que nosaltres som divertits».

El vessant social

I és que els centres d'escalada trenquen amb la monotonia. Les vies constantment es renoven i l'experiència d'escalar no és mai igual, «pots acabar una via el primer cop, però després la tornes a fer i vas polint», comenta el Marc. «És un joc, són reptes i tu decideixes fins on vols patir», afirma Macià. Una de les proves que s'estan implementant a l'Indoorwall, ubicat al carrer Sallent, és augmentar el nivell dels blocs. «Podríem dir que, dels nostres centres, el que té les vies més dures és Manresa» puntualitza Macià, amb fins a dos colors més de dificultat. A més, remarca que el disseny dels seus reptes recau en el fet que «un projecte et costi dos o tres dies

de fer-lo». El Pol explica que, acabar una via el fa sentir realitzat, «sobretot, si t'ha costat, la satisfacció és molt gran».

El vessant social és un dels punts clau de l'èxit de l'escalada. L'ambient que es respira a El Pati Vertical és jove i dinàmic. És un ambient familiar, més enllà de l'espai físic, i la relació del personal amb els usuaris és molt propera. «S'ha creat un tu a tu molt important», comenta Zamora. L'escalada és un exercici individual, però la comunitat escaladora hi és molt present. «Gairebé tothom ve a escalar amb més gent, hi ha cooperació, no competició», apunta Forradelles. És un esport socialment molt sa, «per la interacció entre els usuaris». El Pau valora positivament que «pots parlar amb qui sigui, amics, altres escaladors i personal dels centres». Anar a escalar en solitari és una pràctica que s'estila poc. Tot i això, Macià explica que va fer la prova d'intentar no parlar amb ningú, però «va ser impossible», afirma.

Marc Espinalt, Pau Betoret i Pol Espinalt a la paret d'itinerari lliure de El Pati Vertical (foto Judit Montón)

La cirereta del pastís del vessant social d'aquesta disciplina és el que els escaladors descriuen com «la cervesa de després». El Pati Vertical té una terrassa pròpia on s'apleguen desenes d'usuaris cada dia després de la sessió d'escalada. I el primer que trobes quan entres per la porta d'Indoorwall és un restaurant «de disseny i de bona cuina», apunta Macià. Es pretén que la part de l'hostaleria sigui de qualitat i diversa; és a dir, «que hi pugui haver un executiu dinant al costat d'un escalador». La diversitat dels centres Indoorwall va molt més enllà de l'escalada i la restauració. «És bastant més complex, hi ha tota una gamma de línies de negoci», comenta Macià. Pel que fa als serveis, Indoorwall ofereix, a banda d'escalada i el restaurant, festes d'aniversari, cursos o *team building*. A més de productes propis en els quals s'està treballant, més enllà de les cerveses o els peus de gat.

El crossfit, també a l'alça

El creixement d'aquest mètode integral d'entrenament es constata amb el nombre de centres oficials arreu del món, que supera els 15.000, més d'un centenar dels quals a Catalunya. Com en el cas de l'escalada, el crossfit ha viscut també una tendència creixent a Manresa, sobretot en els últims sis anys. A la ciutat actualment podem trobar tres centres: Room 5, Crossfit Manresa i Crossfit QB. Els dos primers neixen aproximadament durant la mateixa època, entre el 2015 i el 2016. Crossfit QB, en canvi, ho fa just abans de la covid, el novembre de 2019. Els tres centres comparteixen l'objectiu pel qual es van iniciar com a projecte: oferir una opció esportiva fora de l'habitual i adaptable a tothom. La decisió d'obrir un negoci com és un centre de crossfit es viu com una aposta arriscada, però també com el moment perfecte per renovar-se i una oportunitat de negoci molt interessant. «Crossfit QB va començar quan ja hi havia dos centres dedicats a aquest esport i, per tant, vam apostar fort i vam arriscar», ens explica Elena Rueda, entrenadora del centre.

La feina que es fa en un centre de crossfit es basa a oferir un espai per fomentar l'activitat per millorar la salut i la qualitat de vida de les persones. «Adaptem

els moviments per poder millorar activitats quotidianes com jugar amb els fills, anar a treballar o practicar qualsevol altre esport», diu l'Elena. Una de les característiques més importants que també ofereix el crossfit, és la capacitat de generar una comunitat, que s'ajuda, s'ànima i forma part de la pràctica esportiva conjuntament. La motivació tant grupal com personal per millorar les capacitats pròpies fa del crossfit un esport individual amb un valor col·lectiu importantíssim. Com ens remarca l'Elena, «estar amb gent i estar en equip és el que mou masses dins del crossfit». És molt millor poder anar a un box on tothom es coneix i saber que sereu com a molt quinze persones, «hi ha sempre molt bon rotllo, ens mou compartir espai amb gent que són bones persones», diu. En tots els casos es destaca també la importància de poder trobar un moment de desconnexió, una pausa –normalment d'una hora–, en la qual es deixa enrere l'estrès i la rapidesa del nostre dia a dia i es recupera la comunicació.

No és només aixecar pesos

Hi ha un estereotip molt marcat en la pràctica del crossfit. «La gent sol pensar que sempre s'ha d'aixecar pes i que cal tenir molta força, però realment no és així, comences aprenent com funciona i avances exponencialment», assegura Ot Idígora, que practica aquest esport des de fa quatre anys. Qualsevol persona que tingui la inquietud de desafiar-se a si mateixa pot practicar el crossfit sen-

Sessions d'entrenament al box (fotos Crossfit Manresa)

la xixo

Guimerà, 46

Passeig Pere III, 10

Usuari a punt de realitzar un pes mort sota la mirada de l'entrenadora (foto Room 5)

se problemes, «l'esport no entén d'edats ni de gènere, al box hi ha tant nois com noies, i cadascú s'enfoca en el seu nivell i les seves necessitats. Al centre trobem una franja d'edat molt gran, des de nens de 12 anys fins a un senyor de 70», diu Oriol Limpangog, soci de Room 5. El crossfit a Manresa, doncs, és un esport totalment adaptable, que ofereix infinites possibilitats i és molt fàcil de fer funcionar per a tothom.

Els tres centres es posen d'acord en els motius que consideren que empenyen la gent a provar el crossfit. Principalment esmenten com a motiu principal la monotonia dels gimnasos i la necessitat de buscar una activitat completa que surti d'allò habitual. També és molt important fer l'esport amb gent que «està patint i gaudint de la mateixa manera que tu», explica Eric Careta. És una experiència totalment diferent a la que et po-

den aportar altres esports i aquí hi ha la gràcia de poder tenir en una ciutat com Manresa un ventall tan ampli de possibilitats esportives. El temps que hi pots dedicar també és de gran importància: «En el crossfit les classes solen ser d'una hora, i ara, que anem sempre tan estressats i que considerem que el nostre temps és or, és important saber que amb una hora hem pogut treballar molt».

El paper de les xarxes socials ha servit per acostar el crossfit als manresans i desmitificar-ne la visió típica d'aixecar rodes de camió i de tractor. «La gent pensa que és un entrenament militar», ens diuen. Les xarxes permeten mostrar que és una disciplina que advoca per la salut i la qualitat de vida, i ajuda a desbloquejar moviments i adquirir habilitats. Al centre Crossfit QB, a part de dedicar un espai al crossfit, també s'hi practiquen les classes d'Spartan, en què

es fa un treball amb obstacles com a la coneguda Spartan Race. En tots dos casos les activitats tenen un públic molt divers, persones que potser no s'ha dedicat mai a l'esport i ara han trobat la seva passió en les activitats del centre.

L'espai i l'ambient que es genera dins del box també són de vital importància en el crossfit. Els practicants expliquen que la relació amb els entrenadors, com a guies i la comunicació amb els companys, és propera i familiar, «l'entrenador sempre està disposat a ajudar-te i animar-te. Tenir uns bons entrenadors, que estimin allò que fan i que ells mateixos siguin fans del crossfit hi fa molt», comenta Oriol Limpangog. La relació posterior amb qui comparteix l'estona de crossfit amb tu és la d'un equip que es recolza en tot moment, un equip que rema en la mateixa direcció. Es poden fer grans amistats dins el box.

L'amor i la implicació per fer allò que els agrada i els motiva és un dels punts comuns que uneixen els tres centres manresans. No es preocupen per la competència, la dels nous centres oberts i els que potser obriran en un futur. Confien en un servei ben fet, en el fet de donar el màxim pel seu projecte i estar sempre satisfets de fer les coses com les fan. «Has d'estar content perquè estàs fent el millor per a la gent que confia en el centre per millorar la seva vida. Si es fan les coses bé, és igual la competència», argumenta Eric Careta. «De fet, sempre és bo tenir competència, perquè implica que la gent s'interessa per l'esport», explica Limpangog. Visions molt positives, que mostren la confiança que tenen tots els membres del crossfit manresà envers el seu projecte.

La tria

En els últims anys hi ha hagut una tendència a l'alça de molts manresans a triar l'escalada com a esport. Aquest és el cas de Marc Espinalt, Pol Espinalt i Pau Betoret. El Marc va tenir el primer contacte amb l'escalada a la sala Can Romu de Manresa, però no va ser fins fa un parell d'anys que es va animar a apuntar-s'hi. El 2019 també va ser un any clau per al Pau i el Pol, que van iniciar-se com escaladors. Els amics són la principal motivació per començar a escalar.

L'usuari dels centres d'escalada a Manresa és públic jove, d'entre 16 i 35 anys. El Pati Vertical acull tothom «per edats, tenim gent de 3 a 70 anys, però també per nivells», explica Zamora. Forradelles comenta que «tenim gent que no ha escalat mai o que ho fa de manera esporàdica, fins a persones que van a roca i venen a entrenar». A més, cada cop hi ha més infants que s'inicien en aquesta disciplina. Per a ells, la zona infantil de preses amb itinerari lliure d'El Pati Vertical, és tot un món. A més, Macià assegura que molts esperen l'obertura de la zona infantil. Aquesta, està basada en parcs temàtics verticals, ambientats segons la situació geogràfica del centre. A Manresa, per exemple, la part dedicada als infants estarà dissenyada a partir de les muntanyes de Montserrat. A més, Indoorwall treballa amb grups de tecnificació, sobretot juvenil.

Sessió d'entrenament al box (foto Room 5)

La visió de futur és positiva. Cada cop hi ha més joves, i no tan joves, que opten per aquesta disciplina. «Hi ha molts usuaris que venen d'arreu a provar altres vies o models», comenta Zamora. A més, l'escalada debutarà com a esport olímpic als Jocs Olímpics de Tokio 2020, ajornats al 2021. Aquest fet, «encara donarà més ressò de l'escalada», apunta Forradelles. Tant per al creixement de l'esport dins de Manresa i en general, com per la creixuda de l'especialitat quan es faci olímpica «és important que hi hagi diversitat de sales» d'un esport que, segons el Pol, és «molt complet». En definitiva, la sinèrgia perfecta entre l'oci i l'exercici.

Pel que fa al crossfit, hem de partir de la base que la desconeixença sobre aquest esport era molt gran tant a Manresa com a la resta de Catalunya. El crossfit català va sorgir de

forma molt centralitzada a Barcelona, fa aproximadament deu anys. A Manresa es va començar a veure una tendència a l'alça a partir dels anys 2015 i 2016, moment en el qual van néixer els primers centres. En tots ells la gran majoria del públic són manresans, tot i que una part correspon també a ciutadans de pobles veïns com Sant Joan de Vilatorrada i Sant Fruitós. En el cas de Crossfit Manresa s'estén una mica més, fins a poblacions com Avinyó i Artés.

Tot i que, com ja s'ha esmentat, el crossfit el pot practicar tothom, entre el públic manresà la majoria són joves de 20 a 35 anys que a través del boca orella han anat coneixent aquest esport i ha tingut ganes d'informar-se. A Room 5, dins del públic juvenil amb el qual compta el centre, podem destacar la presència dels universitaris. Des dels

iniciis, la FUB i la UPC hi tenien accés perquè «es va fer un acord per oferir descomptes als estudiants», explica Oriol Limpangog, soci del centre.

L'Ot Idígora, estudiant manresà, es va iniciar en el món del crossfit l'any 2016. Després d'un viatge als Estats Units on va descobrir aquest esport, va començar a buscar alternatives a Manresa i en aquell moment en va trobar dues. Al principi va començar classes *preparatories*, on s'ensenya la tècnica necessària per no lesionar-se, els moviments adequats, etc. Posteriorment va començar les classes en grup, que el van motivar per seguir. «Quan estàs a classe animes a tothom, vols que superin les seves marques personals. Formar part d'una comunitat és el que més m'agrada i més em motiva». Superar-se és un dels elements claus del crossfit, que permet constatar de manera molt visual l'evolució personal, «és molt fàcil veure que el primer mes pots aixecar un pes i el mes següent el doble; és molt important veure una millora».

Efectes de la pandèmia

La pandèmia també ha impactat en aquest sector. El projecte d'Indoorwall d'obrir a Manresa en va patir afectacions com ara la d'haver de reprogramar la data de l'obertura en diverses ocasions. A més, es van paraitzar les obres, que encara no estan enllestides. Macià critica la gestió per part de l'administració de Manresa durant la pandèmia,

sobretot pel que fa a la temporalitat dels permisos d'obres i la burocràcia. El regidor Massegú assegura que, des de l'Ajuntament, «som conscients que els gimnasos són un dels sectors més afectats i estem fent tot el possible per pal·liar les conseqüències dels tancaments».

Les restriccions han afectat tot el sector esportiu. «Les batzegades i l'ara sí, ara no», segons Macià, «han tingut molta repercussió econòmica». La davallada d'ingressos també s'ha patit a El Pati Vertical. A més, comenta Zamora, «la pandèmia ha vingut acompanyada de

La pandèmia ha fet evident la necessitat de fer esport per seguir un estil de vida saludable, millorar la forma física i preservar la salut mental

l'obertura d'una altra sala», fet que no consideren negatiu, sinó al contrari, per facilitar la fluctuació d'usuaris. Fer esport amb mascareta no és agradable per a ningú. Tot i això, Forradelles comenta que l'escalada, com que no és un esport aeròbic, permet practicar-lo amb les mesures de seguretat sanitària establertes sense excessiva molèstia: amb mascareta i el magnesi en gel hidroalcohòlic. Malgrat tot, la visió és optimista, «la pandèmia ha refermat la importància de l'esport», explica Zamora. Els dos socis d'El Pati Vertical van aprofitar el

tancament per «fer molts canvis a la sala, tant d'estructura com de manteniment». Zamora afegeix que «el material evoluciona molt de pressa i nosaltres intentem estar a la avantguarda».

Dins el món del crossfit la pandèmia s'ha viscut com una oportunitat, però ha suposat, alhora, moltes complicacions i moltes dificultats. En el cas de Room 5 Crossfit, justament la previsió d'obrir nou local era per al mes de març de 2020. Al llarg d'aquest any i dos mesos des de l'inici de la crisi sanitària, el centre ha vist tancar les portes un total de quatre vegades. Durant aquests moments tan difícils alguns clients del centre van decidir continuar abonant la quota per ajudar i l'Oriol Limpangog, un dels socis, ho agraeix enormement: «Reconec que tenim molta sort de tenir una família al nostre gimnàs, la gent va seguir pagant perquè no haguéssim de tancar, tot i que l'opció va continuar sempre una mica present». El mateix va passar a Crossfit Manresa, on els clients van apostar també per seguir donant suport econòmicament al centre. Les activitats del box es van intentar adaptar a la situació i es va oferir la possibilitat de llogar el material i fer classes via zoom amb entrenaments personalitzats.

A Crossfit QB les conseqüències de la pandèmia s'han viscut de manera encara més directa. El mes de març de 2020 portaven just sis mesos oberts i per al negoci significava una època d'arrencada, de les primeres fidelitza-

CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA MONTSERRAT

SLC Manresa – SCC Bages · Passeig de Pere III, 68
Tel. 93 872 17 07 · manresa@cpnl.cat
www.facebook.com/SLCdeManresa

Guia per fer créixer el català a Internet

Assolir la normalitat en l'àmbit digital és un dels reptes que afronta la llengua catalana. Si parles català, per què no l'utilitzes a Internet? Et proposem cinc maneres per fer créixer el català a la xarxa.

1. Quan obris una pàgina, busca si ofereix la versió en català.

Sovint les pàgines ofereixen la possibilitat de triar el català com a llengua, però tenen altres idiomes com a predeterminats.

2. Quan facis una cerca a Google, fes-la en català.

El cercador computarà la teva tria i faràs visible el català a les grans empreses internacionals. Abandonar la llengua de cadascú i usar-ne directament una que ja té milions de parlants pot perjudicar la riquesa lingüística i cultural de la humanitat.

3. Quan difonguis el teu compte professional, fes servir també el català. Usar el català en xarxes amb finalitats professionals posa al teu abast nínxols de mercat molt potents i lliures de competència.

4. Quan busquis informació a la Viquipèdia, fes-ho en català.

A la Viquipèdia en català trobaràs continguts de qualitat, ja que és l'idioma amb l'indicador de qualitat més alt des de 2010.

5. Quan tinguis ganes d'entretenir-te, busca influenciadors en català.

Si vols triomfar a les xarxes fes-ho en català: en les llengües amb centenars de milions de parlants hi ha més competència i, per tant, és més difícil tenir-hi èxit.

Entrenament amb barra olímpica (foto Room 5)

cions dels clients. «La covid ha afectat tothom, però evidentment més per a un negoci que just comença», diu l'Elena. A Room 5, des de l'obertura del nou local, recorden, però, que en temps de pandèmia s'ha viscut també un fet molt positiu: un augment de la clientela. Potser en una situació normal aquest augment encara hauria estat més significatiu i s'hauria

produït de manera més ràpida, però de moment això permet seguir endavant amb el projecte.

La pandèmia ha fet evident la necessitat de fer esport per seguir un estil de vida saludable, millorar la forma física i preservar la salut mental. L'escalada i el crossfit són només dues de totes les propostes esportives que es poden tro-

bar a Manresa. Zamora afirma conèixer gent que «s'ha passat al crossfit» deixant l'escalada, perquè permet treballar amb el propi cos sense requerir cap tipus d'instal·lació o infraestructura». Tot i això, la motivació per escalar no ha pas disminuït a la ciutat, sinó tot el contrari. Sigui quin sigui, qualsevol esport és beneficiós per a la salut, tant física com mental.

mentrofeu **copes** **Samarretes**
gravats **Medalles**
trofeus **regal publicitari**

montrofeu@montrofeu.com 938 734 868

FIBRACAT

POSSIBLEMENT EL MILLOR INTERNET DEL MÓN

internet

fix

mòbil

televisió

futbol

www.fibracat.cat 1711

Premi
**Revista
Dovella**
per a treballs
de recerca
per a joves

Premi
Plácido
a la producció
cinematogràfica

Premi
**Pare Ignasi
Puig i Simon**
per a projectes de
recerca sobre la
Manresa ignasiana

Premi
Bages
de Narrativa jove

Premi
Regió7
de Comunicació

Premi
Litel.cat
de Música

Premi
**Antoni
Esteve**
per a estudis sobre
la Catalunya Central

Premi
El Galliner
de textos teatrals

Premi
Empremta
a una iniciativa
personal o
col·lectiva

Premi a la
**Projecció
artística**
Aquarel·la

Premis LACETÀNIA 2021 *de les Arts i la Cultura*

Convoquen: Ajuntament de Manresa, Associació Cultural El Galliner, Centre d'Estudis del Bages, Cercle Artístic de Manresa, Cineclub Manresa, Litel.cat, Òmnium Bages-Moiànes i Regió7

Hi col·laboren: Família Esteve i Regió7

Ho coordina: **ÒMNIMUM**
LLENGUA CULTURA PAÍS
BAGES-MOIÀNES

TERMINI DE LA PRESENTACIÓ DE TREBALLS: 15 d'octubre de 2021

Jan Bayona

Des de Wingate

«Aquí estudio els esports des del punt de vista d'organització i gestió, una carrera que no es fa a casa nostra»

vaig néixer a Manresa el 28 de desembre de 2002 i actualment estic becat a la Universitat de Wingate, prop de Charlotte, a Carolina del Nord, on estudio Sports Management, una carrera enfocada a la gestió de gran clubs d'esports professionals als despatxos. Abans de venir a Estats Units, competia pel Club Atlètic Manresa, amb Joan Lleonart com a entrenador. Quan em va sortir l'oportunitat de venir a estudiar aquí, no m'ho vaig pensar dos cops i vaig dir que sí. Normalment, una agència et contacta i, depenent del teu nivell, diferents universitats et fan una oferta per a una beca, que pot ser completa o no. En el meu cas, vaig signar amb Wingate, una universitat relativament petita, amb uns 4.000 estudiants, on un dels meus entrenadors és català, el Pol Domenech.

Vaig arribar a Wingate l'agost passat i va ser un canvi radical. Estats Units és un altre món comparat amb Catalunya i crec que vaig tenir sort. No podia haver anat a parar en un lloc millor que en aquesta universitat. De seguida vam fer una bona pinya amb els meus nous companys, que són d'arreu del món: França, Alemanya, Anglaterra, Kenya, Sud-Àfrica, Mèxic... Això sí, vaig haver de fer alguns confinaments i els resultats esportius no van ser els millors en el primer semestre. Vam començar les classes a l'agost i, com que hi havia la covid, eren classes totalment online. No va ser fins a l'octubre que vam començar a fer classes presencials. Vaig venir a Manresa per Nadal i a la tornada al gener van incorporar-s'hi més catalans. Ara ja som un total de sis i hem establert una gran amistat. Al segon semestre no he fet cap quarantena i afortunadament els resultats esportius han estat molt més bons.

Els costums del país són molt diferents comparats amb els de Catalunya; el que veig més és que sense un cotxe no vas enlloc, ja que tot està a molta distància i caminant no pots fer pràcticament res. Pel que fa a l'idioma, pensava que em costaria una mica més. La veritat és que em vaig adaptar molt bé i en cap moment em va suposar cap problema, no-

Jan Bayona corrent la distància d'una milla a Birmingham (Alabama)

més algun cop que has de pensar dos cops una certa paraula perquè no saps com es diu en anglès, però a part d'això cap problema. Aquí per compaginar els esports i els estudis ho posen molt més fàcil. Tinc poques classes i força temps per entrenar. En el meu *major*, com se'n diu aquí del grau, estudies els esports des del punt de vista d'organització i gestió. Una carrera que no es fa a casa nostra i que de moment m'està agradant molt. Pel que fa a l'equip, crec que he arribat en un any molt bo, ja que tinc companys que estan a punt d'acabar, els *sèniors*, i puc aprendre moltes coses d'ells en cada entrenament i en cada competició.

Si tot va bé, la previsió és estar-m'hi quatre anys i acabar-hi la carrera. O fins i tot fer algun any extra, per fer un màster!

Jan Bayona i Olivé estudia Sports Management a la Universitat de Wingate, Carolina del Nord (EUA)

L'energia solar fotovoltaica està de moda

Josep M. Macià Roldan,
gerent i secretari tècnic del Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Manresa

Instal·lació fotovoltaica a la teulada de la Plana de l'Om, 6

La conversió fotovoltaica es basa en la transformació directa de l'energia lumínica en energia elèctrica. Quan un determinat material és il·luminat (capturem llum, no escalfor), part dels electrons que configuren els seus àtoms absorbeixen l'energia dels fotons de la llum, s'alliberen les forces que els lliguen al nucli i adquireixen llibertat de moviment. Aquest espai que ha deixat l'electró tendeix a atraure qualsevol altre electró que estigui lliure. Això genera un moviment continu dels electrons, que no és altra cosa que el corrent continu que posteriorment transformarem en corrent altern en l'inversor de la instal·lació per poder-lo aprofitar en tots els nostres aparells elèctrics.

A banda de les *cel·les solars fotovoltaïques*, una instal·lació domèstica bàsica estarà composta per les *bateries*. Si volem emmagatzemar i gastar l'electricitat acumulada quan no hi ha sol, és recomanable, però incrementa el cost i l'amortització de la instal·lació. El *regulador de càrrega*, que fa de nexe d'unió entre els panells de cel·les i els elements de consum de la instal·lació alhora que protegeix les bateries i garanteix una tensió contínua a la instal·lació, és el cervell de la instal·lació. També serà el que ens donarà les dades de funcionament per poder fer un seguiment de rendiments. I l'*inversor*, que com ja hem comentat, converteix el corrent continu procedent de les plaques en altern per al consum. A aquests quatre elements principals, cal afegir-hi els corresponents i adequats suports, cablejats de connexió i proteccions.

Com a usuaris d'una instal·lació fotovoltaica, els pros ja els hem dit: estalvi econòmic i la nostra contribució a la sostenibilitat mediambiental. Però tenim contres, que serien principalment: una inversió inicial, una falsa independència de la nostra xarxa elèctrica actual, perquè tenim dies sense gens de sol o poca llum i nits molt llargues i fredes, i una compensació econòmica que no arribarà fins a mitjà termini. A més ens caldrà un canvi d'hàbits, posar el rentaplats o la rentadora quan tenim sol i no en el moment en que estan plens... Però quan veus que la primera factura de la llum després de la instal·lació ve reduïda en un 40% o més (depèn de l'època de l'any), que el rebut de l'IBI també porta una reducció i que a més col·labores mediambientalment, la satisfacció és global i les sensacions són molt positives.

Fa poc l'Ajuntament de Manresa ha publicat la guia *La fotovoltaica a la ciutat de Manresa. Generar energia solar a casa teva és ara molt més fàcil!*. La guia entre altres coses ens diu que Manresa es una de les ciutats catalanes propícies per a la instal·lació de plaques solars per la irradiació global que rep (entre 14,5 i 15 MJ/m²dia). També la Comissió Europea ha vinculat els seus ajuts als països per la pandèmia de la covid a una implicació efectiva contra el canvi climàtic.

L'energia solar fotovoltaica és la tercera en quantitat productiva dins les energies sostenibles o netes, darrere la hidràulica i l'eòlica, però encara a distància de les dues primeres. Hi ha camí per córrer, doncs, i es presenta com una bona oportunitat de negoci per als que s'hi dediquin i una bona oportunitat d'inversió global per als seus clients i consumidors finals, sobretot si es té en compte que si un disposa d'alguns diners estalviats li rendiran més posats a la teulada amb una instal·lació d'aquest tipus que al banc. La tecnologia fotovoltaica no és pas nova, l'efecte fotovoltaic va ser descobert pel francès A. E. Becquerel el 1838 quan només tenia dinou anys.

La proteïna A2, l'altra cara de la llet

Blanca Soler

Segur que beveu llet i segur que més d'una vegada al dia. Quan som nadons és el nostre principal aliment, sigui llet de la mare o de fórmula. Quan som nens, bevem llet per esmorzar i possiblement abans d'anar a dormir. Quan som adults continuem bevent llet amb el cafè amb llet del matí o amb el tallat de després de dinar. Som l'únic adult mamífer que segueix bevent llet fins a una edat tan avançada. Un 88% de la llet és aigua, un 4% glúcids o sucres, un 3% lípids o greixos, un 3% proteïna i un 2% vitamines i minerals. Entre un 11 i 15% de la població espanyola és intolerant a la lactosa; és a dir, que tenen dificultat per digerir aquest glúcid per falta de l'enzim lactasa. Pel que fa a les proteïnes, es descomponen en dos grans grups: la caseïna, amb un 80% i el sèrum de la llet, amb un 20%. La caseïna a la llet de vaca és l'alfa-caseïna, diferent a la caseïna humana que és la beta-caseïna. Per tant, no tenim l'enzim renina per hidrolitzar-la i pot arribar a causar problemes de salut.

Ara bé, al mercat trobem dos tipus de llet que depenen dels al·lells de les vaques i componen la seva proteïna, la llet A2A2 i la llet A1A2. La variant A2A2 només té la beta-caseïna A2 com els

humans, en canvi l'altra conté la beta-caseïna A1. Quan digerim la cadena beta-caseïna A1, es trenca la cadena d'aminoàcids i genera un pèptid anomenat BCM-7 (beta-casomorfin-7) que provoca que no es digereixi bé la llet. En el cas de la llet A2, s'anomena BCM-9. Així doncs, el BCM-7, pot actuar com una exorfina, ja que és un pèptid bioactiu amb alta afinitat als receptors μ -opioides del sistema nerviós central. Conté òpid, és oxidant i pot provocar fugues intestinals, úlceres a l'estómac,

Quan som adults continuem bevent llet amb el cafè amb llet del matí o amb el tallat de després de dinar. Som l'únic adult mamífer que segueix bevent llet fins a una edat tan avançada.

celiaquia no tractada, malalties cardiovasculars, intoleràncies, esquizofrènia o autisme. L'única manera d'eliminar-lo és per l'orina. El doctor Woodford relaciona els nadons alimentats amb llet de vaca A1 amb l'increment d'intolerància a la lactosa i al restrenyiment.

Fa més de cent mil anys, les vaques sols produïen llet A2. Però fa deu mil anys, una mutació cel·lular en el *Bos taurus*

va provocar que certes vaques lleteres comencessin a produir beta-caseïna A1. Actualment, només en alguns països del món es produeix llet A2A2, la resta que trobem al mercat és A1A1 o A1A2, depenent de la raça de la vaca. Les més comunes a Europa per produir llet A1A2 és la Holstein i la Freisen. La indústria lletera s'està globalitzant i obliga els ramaders a augmentar els ramats i la producció. Per diferenciar-se i anar més enllà de la llet sencera, semidesnatada i desnatada, la indústria innova pel camí de la comercialització de la llet A2A2. De moment, els països on es ven més aquest tipus de llet és a Austràlia, Nova Zelanda, Gran Bretanya, Estats Units i la Xina. Tot i això, l'empresa pionera va ser A2 Corporation, situada a Nova Zelanda. Actualment ven el 10% de la llet líquida a Austràlia. Un pot de llet de dos litres val 1,9 euros, mentre que un pot de llet sencera A1A2 costa entre 1,5 i 1,7 euros. La producció no pot canviar d'un dia per l'altre, ja que cal canviar els al·lells de tot el ramat. A Manresa, però, hi ha una botiga que comercialitza la llet A2A2. La Granja Armengol del carrer Barcelona ven llet fresca A2A2. Fa un temps, van fer un anàlisi genètic de les seves vaques i les van inseminar amb toros A2. Aquesta varietat de llet, que pot alleujar o prevenir problemes de salut, té un gust, però, molt més intens, semblant gairebé a la nata.

Balma de les Pastorelles

Josep M. Mata-Perelló / Josep Girabal Guitart
(Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central)

A cavall de les comarques del Berguedà i del Bages, la balma de les Pastorelles és un interessant paratge en la divisòria dels termes de Santa Maria de Merlès i de Sant Feliu Sasserra (tot i que als mapes apareix a tres indrets diferents, es situa pròpiament, segons

les nostres dades de camp, al terme de Santa Maria de Merlès, però es troba a tocar, molt a tocar, del terme de Sant Feliu Sasserra). De fet la part alta de la balma i l'esplanada que hi ha al damunt es situen al primer terme; mentre que la part baixa, a escassa distància de la balma, ja pertany al segon terme. El que si que podem dir és que es situa plenament a la comarca històrica del Lluçanès, a la qual pertanyen els dos termes. El millor accés per arribar-hi és des de Sant Feliu Sasserra, per dues rutes ben diferents, una d'elles senyalitzada i l'altra no, la que passa pels voltants de la casa de Vilaclara.

Aquest lloc es relaciona amb una alternança de materials d'edat cenozoica, d'uns 30 milions d'anys, els quals pertanyen a l'Oligocè. Es troba a la Depressió Geològica de l'Ebre, una de les tres unitats que constitueixen el subsol de Catalunya i també de la Catalunya Central en tota la seva superfície. Com es prou conegut, aquesta depressió es troba en bona part reblerta per materials d'origen detrític, procedents de l'erosió de les altres dues unitats geològiques, concretament del Sistema Pirinenc i del Sistema Mediterrani (o Catalànids). L'indret on es troba la balma es situa

a la zona d'interferència entre els materials procedents del Nord (del Sistema Pirinenc), de tonalitats brunes i grogues, i els materials procedents del Sud (del Sistema Mediterrani), de tonalitats vermelloses. En aquest cas, els materials són eminentment detrítics, amb abundants i freqüents bancades de gresos, formant paleocanals. Per sota d'aquestes bancades es situen materials més fins, com calcutites. En aquestes condicions, els primers són més difícils d'erosionar per les aigües superficials actuals; mentre que els segons són relativament de fàcil erosió. Per sota de les bancades, es poden originar uns espais vuits oberts a l'exterior; les balmes. Aquest és el cas de la Balma de les Pastorelles. En aquest cas, el torrent del Solerot, procedent del terme de Santa Maria de Merlès i afluent de la riera del Relat, ha contribuït a la formació de la balma. A més, les seves aigües tenen un sallent sobre la balma, de vegades espectacular, en funció del cabal.

Nom del paratge. Balma de les Pastorelles. **Situació.** En la divisòria entre el terme de Santa Maria de Merlès i el de Sant Feliu Sasserra, en la comarca històrica del Lluçanès. **Situació geològica.** Aquest indret forma part de la Depressió Geològica de l'Ebre (o Conca Geològica de l'Ebre). **Procedència del nom.** Dels moixons anomenats pastorelles o cueretes, uns petits ocells insectívors, que molt probablement es trobaven en aquesta balma. **Importància geològica.** És tracta d'una interessant balma, desenvolupada en un aflorament de roques més o menys toves, com són les calcutites sorrenques. **Materials geològics.** A la part superior de la balma hi ha uns nivells de gresos carbonatats, mentre que a la part inferior hi ha nivells de calcutites sorrenques. A l'interior de la balma, també es troben travertins, unes roques carbonatades calcàries. **Edat de formació.** De l'Oligocè, d'uns trenta milions d'anys. **Curiositats.** Aquest indret va ser netejat fa poc temps per veïns de Sant Feliu Sasserra, vinculats al Club Excursionista Bandolers de Sant Feliu Sasserra i se'n va senyalitzar el recorregut.

Documentals de natura

Ignasi Cebrian

a frase d'Albert Einstein: «Els fets són els fets, però la realitat és la percepció que en tenim» va molt bé per fer una petita comparació entre dues percepcions d'una mateixa realitat: una és la percepció o construcció científica i l'altra és la

percepció o construcció cinematogràfica de fets esdevinguts a la naturalesa. La pregunta de partida que ens fem és: la naturalesa construïda o filmada en els documentals, és la mateixa naturalesa construïda o investigada pels científics? Una primera conclusió és que la natura vista des d'una perspectiva científica és molt més avorrida que la natura mostrada en els documentals. Sembla que la natura mostrada en els documentals ha de tenir un alt contingut d'acció, excitació i espectacle.

Un exemple molt clar d'aquestes dues percepcions. Els lleons africans gasten vint hores al dia per descansar, aquesta és la percepció científica, el fet científic. En un programa documental sobre lleons, d'una hora, això equivaldria a veure lleons sense fer res durant una bona estona. Tothom canviaria ràpidament de canal, seria un programa realment dolent i avorrit. La realitat natural no es reproduceix tal com és, ja que senzillament no interessa ni als espectadors ni als productors ni a les cadenes de televisió. Per això els documentals amb més impacte visual són els triomfadors: el lleó caçant i esquarterant les seves preses.

Tot el que passa en els documentals de natura no és ni la realitat natural, per descomptat, ni la percepció científica, els fets científics. Però hi ha documentals i documentals. Uns contextualitzen i ens mostren diferents percepcions de la realitat natural, per exemple aportant punts de vista diferents: com s'ha fet l'observació o filmació dels lleons, què en diuen els científics especialistes en comportament... A tot això, és clar, sempre s'hi afegeixen imatges amb fort impacte dramàtic i visual. Altres documentals, però, es queden només amb aquestes darreres imatges, descontextualitzen tant en l'espai com en el temps i, si l'espectador no té gaire experiència sobre els llocs i éssers vius mostrats, els documentalistes fàcilment l'enganyaran, malgrat que el documental de natura estigui farcit de fets científics. La conclusió clara és que aleshores l'espectador

Una imatge de natura, una percepció de la realitat natural

tindrà una falsa concepció de la natura. Per això els documentals de natura haurien de ser un sumatori de percepcions diverses d'un mateix fet natural, no només una única percepció esbiaixada, espectacular i dramàtica del mateix fet. D'aquesta manera, mirant els documentals de natura ens ho passaríem bé i aprendríem.

**«L'alcalde Roqueta em va
aconsellar que deixés el
periodisme. Li vaig dir que ho faria
si ell deixava l'alcaldia. Em va dir:
fes el que vulguis!»**

JACINT FELIP ALMUZARA

Jordi Sardans
Fotos: Francesc Rubí

Periodista, jubilat l'any passat. Director de Ràdio 4 del 2011 al 2014, ja hi havia treballat de 1976 a 1988 com a especialista en esports i en programació musical. També va ser cap d'Esports de la Cadena Ser a Catalunya, director adjunt d'esports i toros de Canal Plus, especialista en ciclisme, bàsquet, golf i vela a RTVE, i també al diari *Sport*.

Com van viure els pares el retorn del retaule de Salelles?
—Amb il·lusió. Va ser una situació polèmica

pel conflicte amb l'Ajuntament de Manresa. S'hi van implicar molt tots dos. En morir el pare, m'hi vaig involucrar com la resta del poble, fins que vam aconseguir retornar el retaule a l'església de Salelles. Els tècnics van instal·lar un sistema d'alarmes per evitar els robatoris i s'hi fan visites sense problemes.

—Tenies un germà, però va morir poc després de néixer, oi?

—Sí, va ser un trauma dur de superar. El ginecòleg Antoni Pessarrodona era cosí de la mare i vivia al carrer So-

brerroca. Hi va haver una negligència, se'ns va dir que el nen (Salvador) venia sense problemes i no calia patir, però va passar massa temps, van haver de córrer quan la situació estava molt apurada i va morir 45 minuts després de néixer a l'hospital de Sant Andreu.

—Què va passar amb Amèlia de la Peña, dona del professor Joan Segarra de la Badia Solé?

—Diuen que la vaig fer plorar. Com a professora va muntar una excursió a Barcelona i després d'una sèrie de visites vam acabar al teatre Moratín per veure *Tiempo de espadas*. Havíem de fer una redacció sobre la jornada i com que tenia un esperit crític accentuat vaig escriure que havíem patit desorganització. En llegir el treball es va entristir i el seu marit em va dir: «Ha conseguido

hacer llorar a mi mujer. No se lo voy a tener en cuenta però ella creo que sí». Vam parlar i li vaig fer veure que era un exercici diferent dels companys, on em va semblar bé criticar el retard de la Renfe i d'altres qüestions.

—També vas tenir algunes discussions amb Francesc de Puig?

—Sí. Va ser el meu professor de gimnàstica a la Badia Solé i l'havia tingut el primer any de la Joviat, on ens va fer participar en una taula de demostració sindical com les que anualment es feien al Santiago Bernabéu de Madrid, amb la presència del dictador Franco com un dels actes de l'1 de Maig. En la taula gimnàstica, a cop de pito, De Puig va posar *Montañas nevadas*, una cançó falangista. Li vaig retreure perquè tenia sensibilitat per a aquestes qüestions. Va fer carrera dins de Convergència. Segons va explicar *El País*, tenia tres carnets i tres militàncies: PP, ERC i Convergència, quan perillava el seu lloc com a director del Centre d'Alt Rendiment Esportiu de Sant Cugat.

Inicis periodístics

—Com van ser els teus inicis en el món del periodisme?

—Amb el company Xano, de la Badia Solé, vam visitar el seu pare que dirigia el diari *Manresa* de caire falangista amb *el yugo y las flechas* al voltant. Ens va animar a fer unes cròniques als jocs esportius Sant Jordi de la Diputació de Barcelona. Els caps de setmana vèiem partits de minibàsquet, handbol o atletisme escolar. Vam establir una xarxa de col·laboradors per saber els resultats de les competicions, per mitjà dels entrenadors. A partir del 1976 va passar a ser *Gazeta de Manresa*. Ens vam aficionar molt a l'esport. També vam treballar a la revista de la Badia Solé, trimestral i feta a ciclostil. La vaig coordinar unes temporades i recordo que també hi escrivia Jordi Estrada i Josep Vives Torrellardona, pintor, dibuixant i treballador de Caixa Manresa.

—Com recordes l'esport manresà d'aquells anys?

—El Centre d'Esports Manresa de Bàsquet va pujar a Primera Divisió i el primer partit amistós al Congost va ser contra el Picadero Damm, la tem-

porada 1967-68. A la 1971-72, el CEM va jugar per primera vegada la Copa Korac contra l'Olimpic d'Antíbol, amb qui va perdre els dos partits. Encara no escrivia, però en veure que els diaris de Barcelona no en deien res vaig trucar al *Noticiero Universal*, que em va demanar una crònica. La vaig enviar i la van publicar, però el corresponsal Antoni Quintana Torres es va queixar i em vaig retirar. A la temporada 1972-73 es van enfrontar els dos equips de la ciutat (l'altre era el CB Manresa) a Primera Divisió. Tenia quinze anys i ja havia aconseguit ser corresponsal del diari *Marca*, que em va facilitar un carnet de la Dirección General de Deportes, que em permetia entrar a veure els partits. Quan els dos equips es van enfrontar a la pista Castell, no em van deixar entrar perquè deien que era del CD Manresa. Vaig anar a la Comissaria de Policia que s'havia instal·lat a la plaça Espanya feia poc i amb un *gris* de l'època vam tornar a la pista. El policia em va fer entrar i ens vam situar a la zona habilitada per a premsa. Vaig informar Miguel Angel Calleja, cap de redacció del bàsquet del *Marca*, que el dia que el CB Manresa es va enfrontar amb l'Estudiantes, es va reunir amb directius del club manresà. Calleja els va dir que mentre no em deixessin entrar a la pista no sortien les cròniques del club al diari ni a casa ni a fora. Això va provocar les queixes dels altres clubs fins que el CB va cedir. A *Marca* també vam donar difusió a entitats com les expedicions del CECB, el Club Natació Manresa amb bons nedadors com Neus Panadell, Rosa Estiarte, Montserrat Majó i Josep Bret, el Biela Club, que organitzava el Ral·li dels 2.000 viratges o Moto Club Manresa, amb la Pujada al Pont de Vilomara.

—Què va passar amb Randy Stolle?

—Va ser el primer americà del Manresa Kan's, la temporada 1967-68. Era

alt i ros, i el Garatge Tachó li va cedir un Simca 1.000, on anava gairebé assegut al seient del darrere. Havia jugat a la Lliga Professional dels EUA, quan estava prohibit per la FIBA que els professionals americans poguessin jugar a Europa. Ho va descobrir el cap de la secció de bàsquet del *Dicen*, Justo Conde. Quan es va denunciar, quedava poc per acabar la competició.

Vaga de futbolistes

—Com va anar la denúncia de la primera vaga de futbolistes, l'any 1976?

—La van protagonitzar els futbolistes del Centre d'Esports Manresa contra el president Ricard Oliva, un personatge extravagant. Anava amb autocar amb els jugadors, vestits impecablement d'uniforme, per retransmetre els partits de fora que el veterà Serra Viladés ja no cobria. Un dels futbolistes, Pini, defensa central de Sabadell, va morir recentment. En no cobrar, van anunciar que farien vaga. A l'època, també feia cròniques de futbol dins el diari *Manresa* i tenia fonts directes. En ser corresponsal del *Marca* els vaig informar. El matinal de Cadena Ser de l'endemà va donar la notícia de la vaga del CEM i que no es presentaria a jugar contra l'Osca. Es va generar un rebombori de por i la nit següent, José M. Garcia, *el butanito*, incendiava els mitjans. Però, inicialment, la notícia era meua. Vaig anar a cal Cirera, per esperar l'arribada del *Marca* al migdia. Alguns feien petar la xerrada i un va dir: 'El noi aquell que ha escrit la notícia al *Marca* ja està fora de Manresa'. Amb tanta remor, em va cridar l'alcalde Ramon Roqueta, en considerar que la notícia era negativa per a la ciutat. M'acusava de fer antimanresanisme perquè la vaga encara no s'havia produït. Li vaig explicar que anunciava que els jugadors havien decidit fer-la, però em va renyar dient que no era notícia per ser publicada. Em va aconsellar que

deixés el periodisme i li vaig proposar fer un pacte: vostè deixa l'alcaldia i jo el periodisme. Em va tocar l'espatlla i em va dir: fes el que vulguis!

Ràdio 4

—Per què a Ràdio 4 deixes el periodisme esportiu per la programació musical?

—Després de diverses proves, els que manaven em van situar als caps de setmana en un programa musical, en què el guió era de Joan Ramon Mainat i Xavier Sardà. Em corresponia posar la veu i els discos. Vam fer uns pro-

que hi ha qui diu que el va fer Martí Perarnau, la realitat és que el va començar Pere Barthe amb Olga Viza. Començo a fer transmissions de tota mena d'esports i especialment de voltes ciclistes.

—Com va ser la teva especialització en el món del ciclisme?

—A través de Vicenç Comas, que retransmetia la Volta Ciclista a Espanya i anava d'animador de l'arribada a la Volta a Catalunya, que després vaig retransmetre quinze vegades. Les finals d'etapa a Manresa estaven mal orga-

«El CB Manresa no em deixava entrar al pavelló. Calleja, cap de la secció de bàsquet de *Marca*, els va dir que mentre no em deixessin entrar no sortirien les cròniques al diari»

grames fantàstics i durant anys vam treballar junts. Em va fer molta il·lusió.

—Abans de viure a Sant Cugat, t'estàs a Barcelona amb d'altres periodistes professionals?

—Amb l'Antonio Rubio d'*El Periódico* i *Interviú*, que posteriorment va ser cap d'investigació d'*El Mundo*, i amb Àlex Martínez Roig, que estava a Radio Barcelona i *El Periódico* i que després va passar a *El País* i ara és un dirigent de Prisa en l'apartat audiovisual. Tenien un pis fantàstic amb set habitacions a l'Eixample (Bailén amb Gran Via), on vaig anar a viure. Al pis de sota hi vivia la Montserrat Roig, i hi va acabar d'escriure *L'hora violeta*. Ens explicava moltes històries i ens vam fer molt amics. Estava separada, amb dos fills, i recordo que no volia que em casés. La trucaven molt per telèfon i l'amenaçaven sovint. Un cop vaig veure un cotxe amb quatre individus dintre que l'anaven trucant. Eren nazis que no volien que investigués el tema dels catalans als camps de concentració. Alguns dies pujava cap dalt al pis i ens asseguràvem que no li passés res. Davant del pis d'ella hi vivia Victor Mora, creador del Capitán Trueno.

Ciclisme

—En canvi, a TVE continues fent programes esportius?

—Sí. Presentava i dirigia a Sant Cugat, a la 2 de TVE, *l'Esportiu de la tarda*, quan Frederic Porta se'n va anar a Madrid per presentar els esports al *Telediario*. També vaig col·laborar a *Estadio2*, que tot i

nitzades. Vaig fer la Setmana Catalana i la Pujada a Montjuïc. Em va agradar tant que més tard em va permetre fer diverses vegades el Tour de França i el Giro d'Itàlia, on hi havia etapes com la del Gavia tan dures que els corredors per no passar tant fred s'orinaven a les mans, arribaven tremolant i els posaven mantes al damunt. A la Volta a Espanya també vaig fer de comentarista de TVE.

—Com es va viure periodísticament el discutit Tour de Perico Delgado?

—Recordo una crònica de Josep M. Baget Herms a *La Vanguardia*, on deia que la transmissió de TVE en castellà era una exaltació patriòtica espanyola, en defensa d'un Perico Delgado que havia donat positiu al Tour de França. Baget deia «Sort que a Catalunya ens hem alliberat d'aquest discurs gràcies a la transmissió en català de Jacint Felip, que no ha entrat en la visió patriòtica espanyolista».

Canal Plus

—Com va ser la teva etapa de director adjunt d'esports i toros de Canal Plus?

—Al director Alfredo Relaño li agradaven molt els toros i els va afegir a la programació. Un dia vam anar a negociar amb els empresaris de la Plaza de las Ventas y Feria de San Isidro per la transmissió de la *fiesta*. Em va presentar com nascut a Barcelona i aquells empresaris em van dir que devia conèixer Balaña. Vaig respondre: «sí, el dels cinemes» i ells van respondre: «no el de les places de toros». Era el mateix, però el tenien com el promotor dels braus a Barcelona.

Jo no tenia ni idea de toros, tot i que vaig aprendre una mica d'argot.

—Com va anar l'experiència globalment?

—Va ser dura. Es va muntar des de zero i va ser complicat. Era un canal de pagament que afortunadament va funcionar molt bé, malgrat el pessimisme del filòsof, crític i director Juan Cueto. Vam aconseguir el contracte del futbol en tancat i després vam comprar drets d'emissió del golf, on vaig fer transmissions fins a l'especialització, amb Núria Pastor, comentarista de *La Vanguardia*. A Sant Cugat, Josep M. Casanovas em va fixar pel diari *Sport*, on vaig escriure durant catorze anys. Vaig recórrer tots els grans torneigs: el Masters d'Augusta, l'Obert britànic, la PGA i l'Open dels EUA, i la Ryder Cup que enfronta Europa i EUA.

—Què hi vas trobar en el golf?

—Moltes històries al darrere. Curiosament, mentre un jugador del Barça és inassequible, els golfistes ho són molt. Quan acaben de jugar, tens la possibilitat de parlar amb ells a la zona mixta. El multimilionari Tiger Woods no se'n va mai de la sala de premsa fins que s'han acabat totes les preguntes. Són persones amb bagatge i capaces d'explicar històries. Et trobes amb famosos com Clint Eastwood, que anava a jugar golf cada dia. A l'Augusta Nacional, un club súper selecte, amb 500 socis actualment, on els amfitrions conviden els nous membres com Bill Gates, amb qui pots arribar a parlar, van amb jaqueta verda i et fan d'amfitrió. També hi ha els presidents de les grans corporacions americanes, que juguen tres cops l'any i arriben amb l'avió privat. El golf a Europa neix al segle XIV a Saint Andrews, on no té res d'elitista. Surt dels pastors que no tenen res a fer i posen una pedra per veure qui arriba més lluny, després busquen precisió posant un objectiu, posteriorment les banderes, i més tard, en lloc d'anar a buscar qui la deixa més a prop, van per situar la bola dins del forat. Al principi hi havia 22 forats perquè era el que durava una ampolla de whisky. Els EUA tenen 20 milions de practicants de golf i és un negoci enorme a l'abast de molta gent. M'agradava explicar històries i parlar amb Severiano Ballesteros, Olazábal o Jiménez,

amb un discurs fantàstic. En canvi Sergio Garcia té mentalitat de futbolista.

—De retorn a Barcelona ets director de Ràdio 4 del 2011 al 2014. Per què vas ser cessat?

—Per les pressions d'Eladio Jareño, cap de gabinet d'Àlicia Sánchez Camacho. En acabar l'etapa Zapatero encara em mantenen fins que el PP català diu que no els convinc. Havia esclatat el cas de la Camarga, de Mètode 3. A la tarda,

feiem el programa *Directe 4.0*, presentat per Chantal Llavina. Quan Marco va venir a explicar aquell cas d'espionatge, el PP es va queixar i mai no va admetre el paper d'emissora pública, de manera que van fer venir el cap d'informatius de Madrid a cessar-me.

—Com tens el llibre sobre l'alcalde Porcioles?

—Als inicis. El fem conjuntament amb un dels seus fills, l'advocat Che Mari.

Serà una autobiografia novel·lada que explica fets reals amb records personals. Che Mari explica que baixava de Pedralbes a l'Ajuntament amb un 1.500 que conduïa un xofer que era guàrdia urbà. Dins del pati jugava a pilota amb aquell policia local quan era nen. Molt criticat pel *Noticiero Universal*, Porcioles el va comprar i Che Mari en va ser conseller delegat. Tractem de les seves vivències com a editor, com pagaven el paper..., amb anècdotes divertides.

el perfil

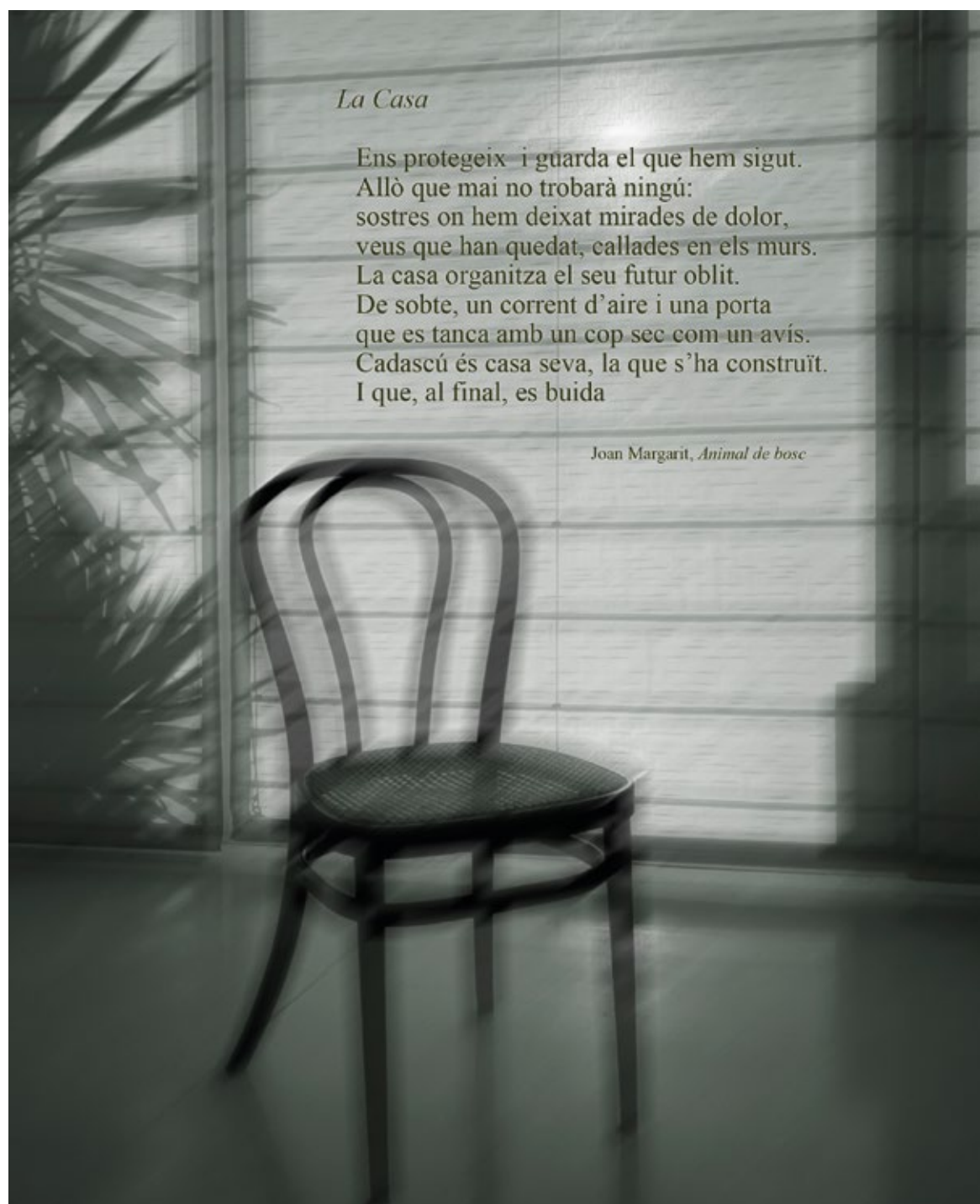
Jacint Felip Almuzara neix a Manresa el 19 de juliol de 1957. La mare, Àngela, de Sant Salvador de Guardiola i el pare, Salvador, de Salelles. De procedència pagesa fins que van anar a treballar a Manresa: ella al tèxtil, a la fàbrica de Cal Roca, al passeig del Riu (on ara hi ha l'Escola Joviat), va ocupar la porteria que li donava dret a l'habitatge; el pare va començar a treballar a l'Agència Cots, on feia el transport diari Manresa-Barcelona i després va passar a Cal Gallifa, a Manresa, Sant Joan i Cardona. «A les cinc del matí anava al Poblenou de Barcelona a carregar als magatzems i transportar les bales de cotó cap al Bages». El 1966 tots dos van treballar a Cal Gallifa i van passar a viure als habitatges de la Sagrada Família, de la Caixa d'Estalvis de Manresa. Va començar els estudis a l'escola bressol de l'Oliva, a la Muralla de Sant Francesc, que més tard es va traslladar com a Institut Catòlic al passeig de Pere III, que donava a un pati interior, veí de la Casa Lluvià. Va passar a l'Acadèmia Bisel (Biosca-Selga) del carrer Sobrerroca, tocant a la plaça Major, «on em van donar els primers cops de regle als dits de les mans». Hi va conèixer els tres germans Estefanell (Pere, Jordi i Mireia) que li van fer venir interès per la natació. Va nedar al Club Natació Manresa, on també va practicar el waterpolo, en l'època de l'entrenador holandès Hans, «d'una duresa extraordinària. Anava amb una càmera de bicicleta desinflada i la feia servir de fuet, que picava al terra. Ens tenia atemorits». Després van tenir Josep Claret i Pere Manel. Va anar a la Joviat del carrer Era Firmat i a la Badia Solé del carrer Saclosa. El 1970 el van traslladar al carrer Campanes fins a completar COU. Va tenir com a company de pupitre Joan Antoni Lozano, *Xano*, fill del director del diari *Manresa*. Amb quinze anys fa de corresponsal del diari *Marca*. Col·labora amb Vicenç Comas en transmissions de Ràdio Manresa al Congost. Amb ell va conèixer el món del ciclisme i va ser comentarista de TVE de les tres grans rondes ciclistes. L'any 1976 dona la primícia de la primera vaga de futbolistes a Espanya, del Centre d'Esports Manresa presidit per Ricard Oliva.

Estudia Ciències de la Informació, secció Periodisme, a

la Universitat Autònoma. Quan Radio Nacional d'Espanya crea Ràdio 4, es presenta a les proves esportives, però li encarreguen la programació musical del cap de setmana. Es casa amb la barcelonina Núria Puig, viuen a Sant Cugat i tenen una filla: Núria Felip, també periodista i actual cap de Gabinet de la Conselleria de Medi Ambient de les Illes Balears per Més Mallorca. Ara conviu amb Marta Boada. A Ràdio 4 s'hi està des del 1976 al 1988. També fa programes a Radio Peninsular i Radio 1. Agafa una excedència de la ràdio, però continua treballant a RTVE. Amb aquest bagatge, la Cadena Ser del grup Prisa li proposa muntar Canal Plus, un any abans del seu naixement, «perquè com que estaven lligats al PSOE, sabien que els donarien la llicència». Durant aquest any treballa a Ràdio Barcelona com a cap d'Esports de Cadena Ser Catalunya, ja projectat cap a Madrid on el nomenen director adjunt d'Esports i toros de Canal Plus, amb Alfredo Relaño, durant quatre anys. De retorn a Sant Cugat, juga a golf i Josep M. Casanovas, editor del diari *Sport* el fitxa professionalment i s'hi passa catorze anys. Ha treballat amb la revista americana *Golf Digest* i ha escrit sobre vela, amb la Copa América, esport nacional a Nova Zelanda. Com a treballador d'empresa pública, quan se li va acabar l'excedència, en un moment de declivi de la premsa esportiva escrita i amb el grup Zeta en una situació compromesa, va poder recuperar la plaça a RTVE el 2008, on li van trobar lloc a Mallorca, per anar a viure a casa de la seva filla, fins que al cap de vuit mesos, el president de l'ens, Luís Fernández, el va reassignar a Barcelona com a coordinador d'informatius i presentador a Ràdio 4. Del 2011 al 2014 en va ser director. Retorna a Sant Cugat, a la 2 de TVE, on fa informatius i transmissions d'esports, com els Jocs Olímpics de Rio de Janeiro de golf, amb un milió de telespectadors, fins al 19 de juliol de 2020, en què es jubila.

Homenatge a Joan Margarit

Per l'art Lluís Calderer perviu

El 15 i 16 de maig, Cinceclub Manresa, la Fundació Independència i Progrés i Òmnium van convidar-nos a tots a recordar el mestre, l'escriptor, l'activista i home de cultura Lluís Calderer en dues jornades a la Plana de l'Om que van aplegar molta de la gent que l'estimava. L'esperit i les paraules de Calderer van ser, de nou, punt d'unió i escalf.

Joaquim Noguero
Il·lustració: Josep Maria Massegú

Viure és un art, quan es viu per als altres i amb els altres, en conversa, compartint coneixements amb generositat i ensenyant-nos a mirar el món amb ulls curiosos i lúcids. La manera amb què ho feia Lluís Calderer no cal anar gaire lluny per il·lustrar-la de forma viva i contundent. Els lectors d'aquesta revista han pogut veure-ho i viure-ho cada mes durant anys, però també la gent de Cineclub i d'altres entitats quan ell s'ocupava de presentar alguna de les sessions o se'l cridava per a una commemoració o altra. La relació de Calderer amb les pel·lícules, els poemes, la narrativa i els mites no va ser mai culturalista ni aristocratitzant, com qui guarda les dades en un calaix i en fa recompte de tant en tant. Si es viu sempre, qualsevol estona compta. Així que, al Lluís, els llibres el connectaven amb el món de manera tan seriosa, joiosa, vibrant i fonda com la realitat de cada dia li omplia de vida les pàgines més estimades. El viatge era d'anada i tornada. Els llibres eren els mapes amb què l'escriptor baixava al carrer, però l'home no s'hi passejava sol: la gent i la vida eren el cor que batejava al mig del cos sencer de com entenia la cultura. Com a arrels i com

a far. Com a pissarra i com a veu. Com a pantalla lluminosa i com a conversa a la plaça. Quants cops el passatge d'un autor no treia el cap a les seves columnes del **Pou** per il·luminar el que ens toca viure a tots? I quantes vegades el desordre amb què ho vivim no trobava un fil conductor a què agafar-se en les quatre línies que ell sabia activar des de la coherència absoluta que havia mostrat tota la vida?

Conduïdes per la periodista Anna Vilajosana (dissabte 15) i pel polític Josep Huguet (diumenge 16), les xerrades van recuperar amb extraordinària vivesa el jove Lluís Calderer d'Art Viu (Josep Oliveras), el dels anys a Cineclub en dues etapes distants en el temps com van ser, primer, els seixanta-setanta del final del franquisme i, recentment, tancant el cercle, els darrers quinze del segle XXI (David Torras), la recuperació de la seva experiència de direcció escènica amb una nova generació d'actors a Faig Teatre (Mireia Cirera) i la vivència interdisciplinària de l'art entre amics a Quaderns de Taller (Josep M. Massegú, amic fidelíssim). Aquest mateix dia també es va demanar per la responsabilitat del Lluís a la revista *Faig* a qui signa aquestes línies, però el testimoni

de la revista el podia haver donat molta més gent, fins i tot present a la sala. El Lluís va ser amic i mestre de tots. També del Jaume Huch, qui després tancava l'acte amb els membres de Faig Teatre per llegir versos com aquells que ens presenten com a «espectadors muts escoltant un concert màgic» i la «vasta quietud del món com la pau més somniada».

Mestre

L'endemà se'l recordava com a mestre d'escola i de grans, com a activista, com a promotor d'activitats i conferenciant, com a ciutadà, membre avui de la Fundació Independència i Progrés, igual que ho havia estat als anys setanta de la Unió Socialista del Bages. Dels primers anys de militància cívica i cultural en va parlar Josep Camprubí. Dels anys de mestre de literatura catalana al projecte d'escola universitària de magisteri, dependent de la UAB, se'n va ocupar Francesc Comas. La vinculació del Lluís amb Òmnium Bages-Moianès i el seu mestratge dins l'entitat van anar a càrrec de Delfina Corzan. I Josep M. Sarri va repassar la multitud d'autors i de llibres, d'èpoques variadíssimes, de què havia parlat el Lluís al llarg dels darrers anys a l'Associació Viure i Conviure del Casal de Gent Gran de

Modest - Mijat

Er Yer - Solis Tutor

SAVI. MOD WOL

CELINI MOZAR

HITCHCOCK

FLORSAWA

BAUDELAIRE

ROGER

AMISTATS

LES

GRANS

MINORISA

NOSTRUM

MARE SA

ERA LA LUM

PRESENT DE PAULA

ANTICA

I L'AIGUA AMB MARITIM

DE COS PIEL

SONSÒNIA DE RUXIM

CENDRA ESCAMPADA

(FLORENCIA)

NIGLAR D'LAVERN

NO ENTENEN EL

SENTIT

EL GRA COLEAT

MADUGA

CONTRA L'OSIT

LWIS CALDERER

BAUDELAIRE

CELINI MOZAR

HITCHCOCK

FLORSAWA

ROGER

AMISTATS

LES

GRANS

MINORISA

NOSTRUM

MARE SA

La Seu se'n va a córrer món (1984), hi posava un fil de continuïtat que emocionava. Al cap em ballaven les paraules de quan el Lluís ens explicava als membres del *Faig Arts* de mitjan anys noranta com Walter Benjamin (el complex Benjamin, sí) col·laborava a la ràdio amb senzilles històries per a infants, adaptat el filòsof al registre que allà hi tocava. I em recorda-

 EDICIONS **LLIBRES PARCIR** SELECTES

Àngel Guimerà, 74
 08241 Manresa

Tel. 93 873 38 82
www.parcir.com
parcir@parcir.com

va també *De la veu a la lletra* (1995), quan el Lluís iniciava un estudi sobre Salvador Espriu explicant que darrere de tota complexitat hi ha d'haver sempre una senzillesa essencial.

Només per haver participat en una escola que ha animat sempre els nois i les noies a escriure així ja trobaria la vida del Lluís d'una plenitud envejable. Això ho diu tot, quan probablement per a molta gent aquest pot ser l'aspecte menys destacat del Lluís. Si aquí hi ha tant i hi és tan a fons, compteu el mateix per a qualsevol altra porció de radi de la roda tancada i rodona –coherent i connectada– que va ser la vida i l'obra de Lluís Calderer.

Profund i amb sentit de l'humor

No sabia trobar ningú millor que Josep M. Massegú per parlar amb sentit i a fons del Lluís. S'estimaven,

em consta. I s'admiraven, ho veies. Un retrat del Lluís pintat pel Josep M. penja d'una de les parets de casa seva. Massegú és un pintor que escriu meravellosament, que parla moltíssim i que té un cap que va a mil per hora, amb aquella bonhomia i la rialla salpebrada de tics que li fan com d'accents. Recordo les mil idees que, generosament, ens regalaven tots dos a la gent de *Faig Arts* i *El Pou de Lletres*. I l'exemple de lleialtat, de compromís i de lucidesa de què sempre van donar exemple, sense cap protagonisme personal, humils, autèntics... Què va destacar el Josep M. del Lluís aquell matí del dissabte 15? Doncs, la profunditat i el sentit de l'humor. La manera com sabia mirar-se les coses des de perspectives inusitades, diferents, personals. I de com sabia fer-ho amb la distància intel·ligent que hi posa sempre el sentit

de l'humor, fins i tot per no prendre's un mateix més seriosament del que convé per salut personal i democràtica. És aquesta la millor vacuna contra els clixés, el pensament únic i la intolerància de tants. La millor forma, també, de multiplicar perspectives, d'acostar-se als altres i de continuar interessant-se pels joves, generació rere generació, creient en el demà i fent perquè, quan un falti, tot pugui continuar endavant, creixent i multiplicant-se.

En això veig Lluís Calderer com quan Joan Oliver escrivia *Terra de naufragis*. L'any 1956, en el pitjor del franquisme, el poemari cridava alhora ben fort que «això tot just comença». L'esperança, sempre, des de l'esforç diari. Així que gràcies, Lluís, als que treballàveu per als qui vindríem. Us ho devem tot.

lèxic a la manresana

Temps de flors

Jaume Puig

Salvador Espriu, en el poema *Inici de càntic en el temple*, ens fa dir, bellament, que «la ginesta floreix» i que «arreu als camps hi ha vermell de roselles». Però a Manresa i al Bages la paraula més habitual per designar la rosella (*Papaver rhoeas*) és *pipiripip*, forma recollida en el DIEC2 com a variant, que el DCVB recull efectivament al Pla de Bages. En el reportatge sobre *El parlar de Manresa (El Pou de la gallina*, abril 2020), remarcàvem també noms de plantes com *timó* per farigola o *barballó* per espígol, unes formes cada vegada menys usades per les noves generacions de manresans, per influència de la llengua estàndard. I hi destacàvem especialment el *pipiripip*. De fet la rosella, a part del *pipiripip* bagenc, adopta molts noms diferents. Ramon Solsona (*A paraules em convides*) ens en diu això: «*Gall*, *gallaret*, *quiquiriquic*, *quequerequec*, *quiquerococ*, etc. són referències al vermell viu de la cresta dels galls. També el francès *coquelicot* vol dir 'gall' i 'rosella'. Una altra cresta, de color menys intens, és la de l'ocell dit *puput*. *Peperepep*, *pipiripip* i altres formes expressives similars potser són un creuament de les onomatopeies del gall amb *puput* o bé amb *papaver*, nom llatí de la planta que pot haver original *paparota* i *paparola*».

L'amic Isidre Casals ens proporciona altres noms de plantes o herbes com els *conillets* (herba conillera, sene-ci), una variant que el DCVB recull així: «Planta papaveràcia: *Fumaria parviflora* (Pla de Bages). Té el fruit apuntat i les flors molt petites». Casals aporta el nom d'una altra planta, la *dolceta*, que el DIEC recull com a variant de l'herba dels canonges, «cultivada per menjar en amanida quan encara és tendra (*Valerianella locusta*)», i que el DCVB recull només a la Plana de Vic. És oportú també esmentar que al Bages són usuals les formes *canya-xiula* (canyís) *cirerer de pastor* (arboç), *espa-seta* (gladiol), *mata* (llentiscle), *grataculs* (gavarrera o roser silvestre) i *rojalet* (pi roig)», segons ens comentava el biòleg Jordi Badia en el reportatge esmentat.

Podeu fer arribar les vostres aportacions a elpou@elpou.cat o via Twitter, amb l'etiqueta [#bagesisme](https://twitter.com/bagesisme).

IV Rally Internacional Ciudad de Manresa (1970)

J. S. Foto: Manolo Sánchez (ACB)

Gasolinera de Cal Marsal, d'estructura de bigues amb totxos, amb pilar que aguanta el sostre i visera de formigó. En primer pla, el clàssic B-3672, amb placa de vehicle històric BH24, de la marca Autos España de 1917, fabricat per Felip Batlló, Societat Econòmica. L'any 1922 l'empresa va entrar en crisi i el 1928 va desaparèixer, unida a l'empresari tèxtil del Poble Nou de Barcelona Vilfred Ricart, i el de motors Elizalde. Davant la cantonada de l'hotel Pere III, lloc d'origen del IV Trofeo Coches de Época: Ruta turística Cardener, Urgellet i Alt Berguedà, que serà coneguda popularment com a Ral·li del Bolet. Organitzat per Biela Club Manresa, el guanyador absolut va ser José Bascones. A més del barceloní Joan Curtó hi van participar entre d'altres els germans Josep i Wenceslao Cantarell, Antoni i Pere Arderiu, Josep Rojas, Alexandre Dalmau, Jacint Calsina, Joan Llorens, Joan Bastardas i l'italià Giuseppe Di Lorio. El cotxe, B-3672, porta com a punt de mira el símbol d'un ratpenat amb la bandera espanyola al darrere. El cartell davanter del cotxe diu a sota: «Amigos de los Coches Veteranos 1917, España», entitat fundada per Pere Arderiu i altres, amb seu a Barcelona, que tenia molta activitat a Manresa, segons comenta Antoni Tachó, president del Clàssic Motor Club del Bages. Aquest cotxe, curiosament restaurat, encara participa en ral·lis clàssics, com per exemple el 52è Barcelona-Sitges del 2010. Conduït durant anys per Antoni Arderiu Freixa, més recentment el portava una de les filles. Cotxe alt, amb uns pedals per poder enfilarse a la petita porta de cuir, amb seients davant i darrere. Eren descapotables, amb rodes grosses de radis, ballestes en comptes de suspensió, calia engegar-lo amb una maneta, radiador molt gran per intentar refredar el motor i dos fars davanters considerables. Segons Josep Narcís Arderiu Freixa, la gasolina la posa la noia de Cal Marsal, que fa una contorsió

per encaixar la mànega al dipòsit. Porta una armilla que fa conjunt amb uns pantalons acampanats i una camisa estil pop amb un estampat llampant i una bossa cobradora a la cintura. Darrere seu, observem Antoni Vidal, xofer secretari de Pere Arderiu. El cotxe del darrere, el condueixen els senyors Puntí, segons Rosa Cantarell, participants habituals al Ral·li Girona Costa Brava; amb ulleres de sol, i la dona fumant, característica típica de l'època.

La gasolinera Marsal, pertanyia a CEPSA, creada per Demetrio Carceller, com a competència de CAMPSA. A l'esquerra, a peu pla, hi havia les oficines i els magatzems, amb dos cartells que anuncien el ral·li, amb un cotxe clàssic a la portada, on es llegeix: «IV rally internacional, Ciudad de Manresa». A l'exterior, s'observen unes finestres preformades de vidre, amb una decoració en estil pop-art, dels anys seixanta del segle passat, plena de dibuixos primaverals i un rellotge que indica que són tres quarts i mig de nou del matí. La gasolinera ocupava les dues bandes del carrer. Avui dia, pertany al grup Petrobages, ocupa la banda esquerra i l'edifici es va refer pràcticament. Al darrere s'observa la discoteca Atangia, coneguda pels balls d'estudiants, que no es va inaugurar oficialment fins el Cap d'Any de 1973 i seria enderrocada definitivament el 2016. Els arbres de darrere formen part d'un jardí de l'ample solar encara existent.

www.guiamanresa.com

GUIA CULTURAL, SOCIAL I COMERCIAL DE MANRESA I LA CATALUNYA CENTRAL
Agenda, festes, anuncis, comerços, pobles, música, imatges, webs...

propostes

MÚSICA. Marc Vilanova

Un mes vibrant

La tria musical d'aquest mes queda monopolitzada per l'inici del Vibra Festival al pati del Palau Firal, amb un cicle de concerts amb una mescla de formacions consagrades i noms emergents del panorama musical de casa nostra, amb gran varietat d'estils per satisfer els gustos musicals de tots el públics. Començarem el dia 18 de juny amb els Valencians ZOO i la seva proposta de Hip hop i breakbeat, mesclat amb sons rockers i ritmes molt ballables. Just l'endemà, dia 19, tindrem els arxiconeguts Oques Grasses amb el seu repertori de cançons altament enganxatoses, que transmeten grans dosis d'eufòria i disbauxa als seus directes. El dia 23 reprenem la programació amb el concert de Ciudad Jara, el nou projecte del líder i compositor de La Raíz, que ens acompanyarà en un viatge per diferents gèneres que van del rock fins la cançó d'autor. Com a artistes convidats, gaudirem de la formació local Prima Vera, una banda amb trajectòria curta però amb gran projecció dins del flamenc fusió. I per cloure la programació, una de les sensacions mediàtiques durant la pandèmia, els Stay Homas, amb el seu repertori fresc, positiu i d'allò més costumista. Us convidem a visitar el web www.vibrafestival.cat per conèixer les diferents maneres per arribar a la ubicació dels concerts i les mesures de prevenció anticonvid que s'aplicaran en els diferents espectacles.

CINEMA. Laura Vidal

'Cruella'

Darrere una maldat sempre hi ha una història que moltes vegades ens atrau i no sabem gaire per què. Si el 2014 el cinema ens va explicar els fets que hi havia rere la malvada *Malèfica*, o el 2019 ens va fascinar de manera brillant explicant-nos els perquès del *Joker*, ara és el torn de *Cruella*, l'estirada i malèvola senyora que robava *101 Dàlmates* l'any 1961. Però no, no som davant d'una revisió de les entranyables aventures dels cadells de taques negres, sinó que la factoria del ratolí es posa les piles per sorprendre'ns, s'allunya de l'estètica dels clàssics Disney i ens planta una pel·lícula a cavall entre el punk i *El diable es vesteix de Prada* (2006). Al Londres dels anys setanta, Estella és una jove òrfena que espera la seva oportunitat per convertir-se en una estrella de la moda. I li arriba de la mà de la baronessa Von Hellman. A partir d'aquí no desvelarem el seu camí, un destí que per altra banda ja sabem com acaba. Música, espectacle, moda, *no future* i venjança són els ingredients d'aquesta història que té uns noms especials i en majúscules: la sempre brillant Emma Stone i la sòlida Emma Thompson fan de les seves interpretacions el motiu estrella per submergir-se en aquest relat de rebel·lió, d'apoderament i d'acceptació de les debilitats d'un mateix.

ART. Maria Camp

Les joies d'Ignasi Cucurella

Al llarg de 50 anys, el joier manresà Ignasi Cucurella ha forjat una trajectòria que, partint de l'ofici, l'ha dut d'artesà a artista. Les seves joies, nascudes del sentiment, pensament i emoció personals i de la interpretació del món que l'envolta, són petites escultures. Petites peces artístiques que van més enllà dels materials que tradicionalment utilitza la joieria o de ser elements només ornamentals. Hi ha tota una simbologia darrere els seus treballs. I ara en podrem gaudir a l'exposició *Ignasi Cucurella. De la tempesta a l'esperança*, que es podrà visitar de l'11 al 25 de juny al Casino. Una mostra que agrupa les joies que s'hi exposen en petits àmbits, segons allò que volen expressar: repressió i denúncia, amb peces que denuncien la repressió exercida per la dictadura i el pensament únic en especial sobre el poble català; compromís i natura, una crida a la revalorització de l'ecologia i la preservació de la Terra; amistat: en record de l'amic i company, el pintor Ricard Vaccaro, i contradicció i esperança, amb joies que volen expressar el desig d'un canvi social, polític i espiritual.

VINS. Marc Maldonado, sommelier d'Oller del Mas

Ròmia 2018 (Oller del Mas)

Vi tribut a la primera pubilla d'Oller del Mas: Ròmia Oller, 11a generació (1281-1308). Elaborat amb varietats autòctones: carinyena, garnatxa, sumoll, mandó i picapoll negre. Així obtenim tipicitat i identitat bagenca. Plantacions ubicades en llocs excepcionals permeten l'expressió màxima del seu potencial. Collit a mà. Fermentat amb llevat propi. Envel·lit durant dotze mesos en botes de roure francès i àmfora (argila del sòl de la finca). Reposat dotze mesos en ampolla per aconseguir elegància i subtileza. Color brillant, robí, de capa alta. Aromes nets i francs. La fusió d'aromes de la cria en fusta i la frescor de les varietats aconseguixen una gran complexitat en nas. En boca, atac concís amb una acidesa que l'engrandirà al llarg del temps. L'anyada 2018, climatològicament, va ser d'un hivern molt fred i plujós, de manera que la planta va fer unes bones reserves hídriques. Una primavera insòlita freda i plujosa va obligar la vinya a treballar dur per mantenir un bon estat. L'estiu va ser fred i sec. Tot plegat va comportar una maduració tardana i molt equilibrada del raïm. Vi ecològic i apte per a vegans.

Preu de venda: 50 euros

Torre del carrer Dos de Maig/Cós

Lluís Virós. Foto: Francesc Rubí

A

la cantonada entre els carrers del Cós i Dos de Maig destaca l'estètica d'aquesta residència burgesa de 1933, dissenyada en estil noucentista. Aquesta zona era una part del regadiu i es va urbanitzar en començar el segle XX, com es veu en el nom de carrers, Bruc o Dos de Maig, esdeveniments que feien referència al centenari de la Guerra Napoleònica (1808-1814). Sobretot s'hi van construir indústries, però també residències burgeses com aquesta, que durant molts anys va ser la més allunyada del centre.

És una casa unifamiliar aïllada de planta baixa i dos pisos i està envoltada per dos cossos annexos de PB, un que fa de garatge i l'altre és part de l'habitatge. Destaca per una composició de les façanes força acurada en la interpretació del Noucentisme. A la principal, la del carrer Dos de Maig, hi ha tres obertures per planta i la jerarquia vertical es marca amb un cos central per sobre dels ràfecs de la teulada, ja que el segon pis està construït sota coberta. Al primer pis hi ha dos balcons amb barana de ferro fos ornamentada. Les finestres de la planta baixa tenen arc de mig punt sobre capitells de forma coríntia, com les del cos annex que

hi ha a l'oest. A la façana orientada al xamfrà destaca una tribuna a la planta baixa. Les baranes de la tanca i del pati que fa de coberta al cos annex són de balustres de pedra. En el cos central cal remarcar el gran ràfec de les teulades amb les bigues vistes i pintades d'un color fosc. El mur està arrebossat i pintat de blanc, en contrast amb els emmarcaments i les cadenes de carreus de les cantonades, que són de pedra. La coberta és de teulada a quatre aigües amb mansardes que il·luminen la darrera planta. La coberta del cos annex és plana. La casa està envoltada per dos jardins, un de triangular, petit, que resol la cantonada i un de més gran a la part del darrere, amb piscina.

Forma part del catàleg per la importància artística, ja que presenta solucions compositives acurades i elegants i perquè és un dels pocs edificis originals de la zona amb una estètica de ciutat-jardí poc habitual a Manresa. Tot i això, l'edifici només està protegit de manera documental; és a dir, que pot desaparèixer si es documenta adequadament. Darrerament sembla en desús. A l'arxiu històric no s'han trobat referències de la construcció o de l'autoria, però si que se sap que estava envoltat d'algunes indústries, com la fusteria de ca l'Andreu, i de camps fins als anys seixanta.

Llorenç Capdevila

Eudald Tomasa

Piscolabis

L'escriptora olenenca Miracle Sala estima la llengua, estima els clàssics, estima la vida, estima el món en què viu, estima la terra i estima la literatura. I tot això es percep quan llegeixes els microrrelats i relats breus de *Piscolabis* (L'Albí, 2021), la seva última obra, un recull de textos que van de les tres línies a les quatre pàgines.

Sala s'està teixint una carrera literària força interessant. Fins ara ha publicat *La força de les paraules* –un recull de pinzellades literàries que, en conjunt, expliquen la història d'una nena que es resisteix a fer-se gran– i *La mort és molt bèstia* –un centenar d'epitafis poètics amb protagonistes animals–, a part de nombrosos textos en volums corals, com ara a *Dies de roses i vi*, del col·lectiu Lola Palau. Es troba com peix a l'aigua en el format literari més arriscat i difícil: el dels textos breus o, en alguns casos, brevíssims. Per això no sorprèn que hagi completat de manera reeixida aquest *Piscolabis*. L'obra conté una vuitantena llarga de textos i es divideix en cinc apartats: «Vida», que és el més llarg i inclou petites històries sobre la condició de viure, l'amor, la llibertat, les relacions humanes o els records; «Poble», amb textos poètics i al·legòrics al voltant d'històries i llegendes del passat, com la batalla de Marató, la llegenda de Sant Jordi, el genocidi dels indígenes americans o les sirenes mitològiques; «Món», on els relats mostren una visió més aviat desencantada de la condició humana i parlen de la natura, la creació, els fenòmens naturals, la guerra, la pandèmia o l'univers amb un cert pessimisme; «Mort», en què es reflexiona sobre el tema universal del pas del temps, la vellesa i el més enllà; i «Paraules», on sovintegen les referències literàries, els jocs de llengua, les expressions populars o la pròpia experiència d'escriure. A tot això, l'autora hi imprimeix el seu estil particular: el protagonisme dels animals –i de vegades els objectes– d'alguns dels relats és marca de la casa, com ho és la cura en el llenguatge, la ironia intel·ligent, la importància dels records, la capacitat evocadora o les referències als clàssics. *Piscolabis* és una obra plena de sensibilitat, que convida a riure, a pensar i a gaudir de la literatura.

Erques Torres

Bartleby, el funcionari

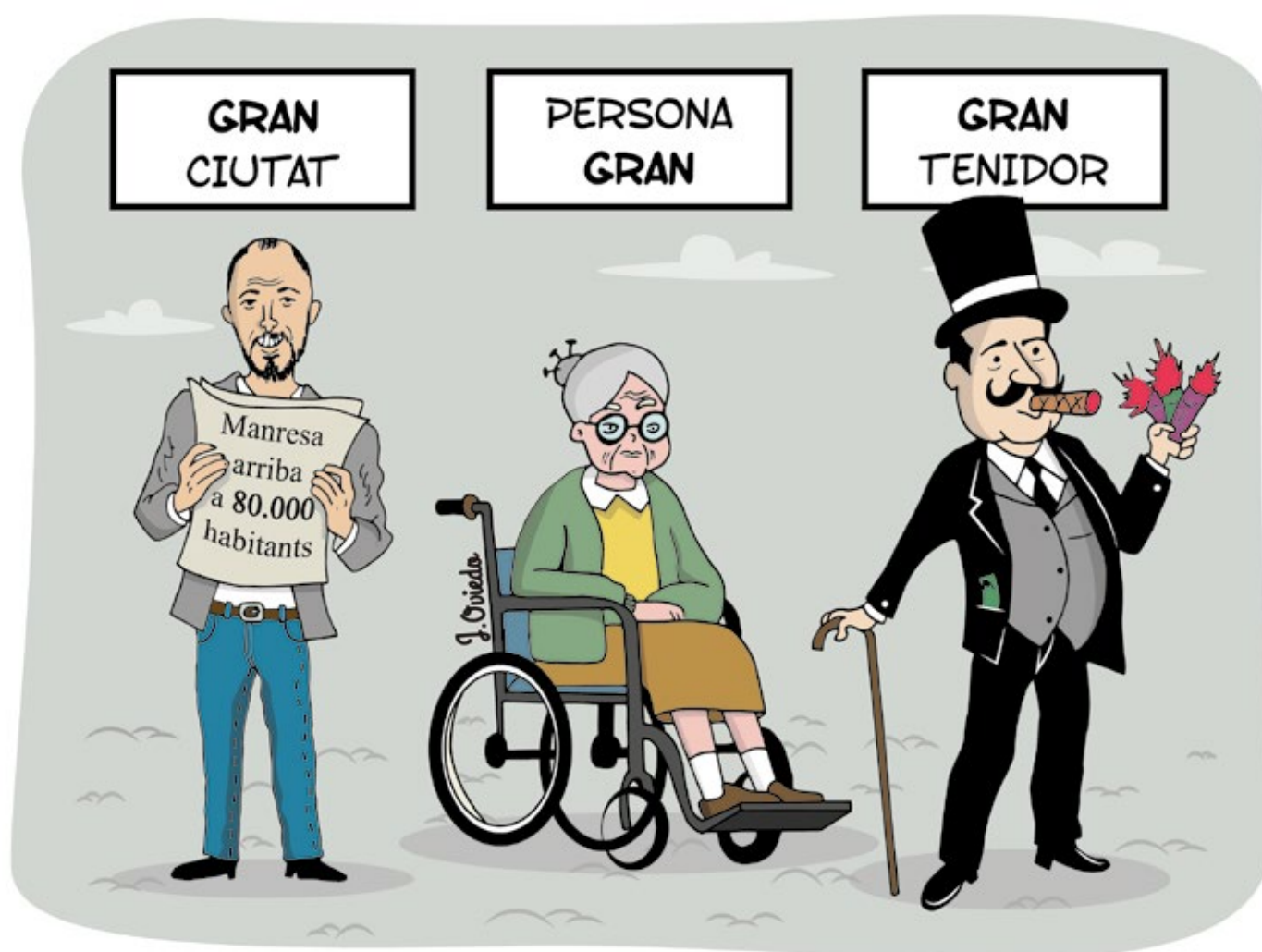
En l'entorn d'un sopar distès, un amic meu va dir: «No, si és bon tio», referint-se a un funcionari de rang mitjà de l'administració pública. «Però és un absolut inútil», va concloure tot seguit. I vaig pensar de seguida en el personatge d'un conte magistral escrit per Herman Melville, l'autor de la conegudíssima novel·la *Moby Dick*, titulat *Bartleby, l'escrivent*, i la seva frase cèlebre «*I would prefer not to*» («preferiria no fer-ho»). Vaig pensar que moltes vegades atribuïm als polítics les grans mancances de l'administració pública, però som molt injustos fent aquesta crítica. Perquè, em pregunto: com un polític portarà a terme la seva missió si qui ho ha de desenvolupar és un *bartleby*? El meu amic, suposo que ja amb l'ànim pujat per la segona ampolla de vi que destapàvem, va començar a analitzar el comportament del tal subjecte.

–Des que arriba, ni tan sols pensa en l'hora que plegarà. De fet, no pensa, sumit en una plàcida letargia funcional. Sempre diu que sí, però no acaba fent mai allò pel que ha dit sí. No analitza, però no discuteix. És el suport inexistent de qui el mana, però com que no li posa problemes, tampoc no esdevé un problema per a qui el mana. Senzillament no fa. Però si algú fa massa, llavors sí que es posa en marxa i li dirà directament: «preferiria que no fessis tant». Quan ja ha domesticat la bèstia treballadora del company i l'ha conduït cap a la vida vegetativa, llavors s'esforça només a passar desapercbut. És un element transparent movent papers de lloc a la seva taula. No parla gaire, perquè és estratègicament tímid, però si ho ha de fer sempre es queixa de com li ha pujat la feina. I fa cara d'uf! No trempa per res. I tothom diu que no és mal tio. Però quan comet un error majúscul, perquè un dia no va entendre uns papers importants que va haver de llegir i valorar, fa com si es desvetllés. Refusa totes les crítiques, s'enroca en la seva posició i porta el seu error fins al límit del ridícul. Ell no té sentit del ridícul. Ell no s'ha equivocat, és el món que es mou a l'inrevés. Només defensa la posició àrduament guanyada de qui no fa res, no deixa fer res, però cobra un important salari de l'administració pública que paguem entre tots.

EL CUL DEL POU

NÚM. 282

UNA GRAN CIUTAT

Ens guardarem prou de ficar cullerada en la guerra de retrets provocada per la manca d'execució d'una part del pressupost municipal en habitatge entre el govern de la ciutat, l'oposició, els tècnics, les entitats socials i la PAHC, que ha fet córrer rius de tinta i ha posat la xarxa en ebullició amb consideracions i atacs personals sovint massa pujats de to. Ara bé, és evident que la problemàtica existeix i, com no podria ser d'una altra manera, és multifactorial i complicada de resoldre a curt termini.

Paral·lelament, i mitjançant el necessari control sanitari derivat de la pandèmia, s'ha sabut que la població de Manresa arriba ja a 80.000 habitants. Malgrat tot, de pisos, en sobren. Però són finques mal repartides –allò d'uns tant i els altres tan poc–, cares, de lloguers inabastables o directament insalubres i indignes. No sabem si, mentre arriba la República, podrem posar fre a aquesta *tensió habitacional* que barreja, tot sigui dit, tant bones voluntats i solidaritat, com interessos espuris i capitalisme salvatge. Merles i voltors, vaja.

EL BANC EN EL PUNT DE MIRA

Ja que comptem amb la via,
el Consell del Bages vol
que el Tren-tram arribi un dia
a Sallent i faci un vol
fins a Súria i rodalia,
a Cardona i a Solsona.
Llavors sí que amb alegria
cantaran els de la zona
aquella cançó d'«El tren
marxa cap a Barcelona
a passar una bella estona»,
que qui no la sap l'aprèn,
o «El tren Pinxo de Manresa
és el més bonic que hi ha
quan avança amb rapidesa
enmig del Bages que és pla...».
Gran projecte, ja ho veieu.
Com que som un país pobre
molt em temo que aquesta obra
serà l'obra de la Seu.

Ja tenim nou president
a la Generalitat
Una decisió difícil
en què tots s'han retratat.
És en Pere Aragonès,
un polític ben plantat
que parla, tal com pertoca,
amb molta seguretat.
Esperem que tard o d'hora,
millor que sigui aviat,
ens demostrí que és el líder
que ens convé per avançar
i per treure Catalunya
de l'actual pedregar.

Els nostres presos polítics
van fer el que havien de fer:
obeir el mandat del poble
per poder obrir un nou sender.
Ens varen posar les urnes
perquè tothom veiés clar
el que vol la majoria
dels que vam anar a votar.
No van fer de cap manera
com diuen un cop d'estat,
sinó un repte pacifista
a la forçada unitat.
Porten tres anys lluny de casa
tot purgant el seu despit
i el Suprem ara protesta
i fins al cel alça el crit
en contra un indult possible
perquè no s'han penedit.
¿I què hi fa si a consciència
ho tornariem a fer?
Més mal va fer l'a por ellos
quan va començar el merder
i més mal farà la dreta
fent cas de Vox i el PP.

És difícil fugir de la temptació
quan tens el pecat exposat al
punt de mira. Això és el que em
passa quan entro a Manresa pel
polígon dels Trullols i, de cop i volta,
em trobo davant de la finestreta d'un esta-
bliment de menjar ràpid. I sorpresa, em
donen una comanda que no recordo
haver encomanat. Aleshores, avergonyit,
escapo del polígon, per menjar sense
sentir-me observat. Un dia vaig anar a
devorar la comanda al carrer de Puig i
Cadafalch, al costat de l'institut de Cal
Gravat, en un banc de fusta amb vistes
a la comissaria dels Mossos d'Esquadra,
a l'hipermercat i a la rotonda que enlla-
ça amb el polígon de Bufalvent. Em va
semblar un lloc digne de la meva me-
diocritat. Quan vaig arribar hi havia uns
joves jugant a ser franc tiradors, tirant
pedres als cotxes, però els vaig cridar
l'atenció i van escampar la boira.

Al cap de poc de ser-hi va arribar un
home barbut carregat amb una mena
de funda de guitarra. Portava la cara
tapada amb un passamuntanyes, típic
d'aquella època, devia ser l'any 2020 i
encara hi havia un cert temor per l'Ig-
nasivirus. «Que aprofiti», em va dir. Li
vaig donar les gràcies i li vaig pregun-

tar si venia a tocar la guitarra. «Eh... sí,
sí, però m'agrada tocar sense observa-
dors», em va respondre. Li vaig deixar
clar que per mi no patís, ja que tenia
tota la sang al sistema digestiu i amb
prou feines era conscient de la meua
existència. Em va ignorar mentre ob-
servava els Trullols a través d'uns pris-
màtics, així que vaig provar d'interro-
gar-lo. Em va dir que seu nom és Jan
Ades, compositor d'una orquestra que
viatja per tot el món inspirant la gent.
Generalment actuen en països on hi
ha conflictes bèl·lics, ja que «la música
ajuda la gent a superar temps difícils. I
també és important tenir un lloc amb
bones vistes per executar-la, per això
m'agrada aquest banc».

Avui el Jan Ades deu estar trist, ja que
una contemporània vostra m'ha dit
que els Mossos d'Esquadra han fet
treure aquell banc des d'on ell com-
ponia música, ja que des d'allà hi havia
vistes a la comissaria i amb el nivell 4
d'alerta antiterrorista és posar les coses
massa fàcils als malfactors. Es veu que
els veïns del barri de Cal Gravat estan
en desacord amb aquesta mesura i la
titllen de paranoica. No m'estranya, són
bajanades...

ANTECEDENTS DIVERSOS

Dia per altre la policia deté malfactors diversos amb antecedents diversos. És evident que, quan llegim els breus a la pàgina de fet divers, antecedent no es refereix als antecedents genètics, culturals o gramaticals, sinó als policials i delictius. En aquest context, tenir antecedents significa ser reincident. És a dir, haver estat enxampat diverses vegades cometent les mateixes o altres trapelleries: conduir portant-ne més al cap que als peus, forçar la generositat de la gent a punta de ganivet, do-

nar cavall als herbívors, trencar la cara a algú... N'hi ha que acumulen tantes detencions com aniversaris. Això fa que tinguem la sensació que vivim envoltats de bàrbars; sensació que, amb el desconfinament, creix i es confirma. D'aquí que es faci cada vegada més insuportable viure en una ciutat sense tenir cap antecedent punible, més enllà d'haver trucat algun timbre de nen, escoltar Sisa de jove i de gran haver votat al referèndum de l'1 d'octubre, cas en què no fan falta antecedents diversos per acabar a la presó.

TANTA ROBA I TAN POC SABÓ

JAUME GUBIANAS

EL MOTOCARRO DE PLÁCIDO

En plena commemoració dels seixanta anys del rodatge *Plácido* i també en ple any Berlanga, el director de la cinta que es va filmar a Manresa i que va néixer fa cent anys. Per aquest motiu, *El País Semanal* va voler fer un reportatge sobre la pel·lícula i va voler localitzar el motocarro que hi apareixia. El redactor del diari es va posar en contacte amb la redacció del **Pou**, en veure que fa deu anys, amb motiu del cinquantenari, ja hi havíem dedicat la portada i el tema central. Evidentment, li vam facilitar i, en la imatge adjunta, en teniu el resultat. A part del dominical del rotatiu madrileny, per cert, el vehicle s'ha anat passejant per diferents punts de la ciutat, entre les quals el pati del Kursaal, dins els actes de la Setmana Plácido organitzada pel Galliner.

STARRING... JOAN CALS

Continuo en l'àmbit del setè art i l'audiovisual on, darrerament, l'amic i membre de la junta d'aquesta revista, Joan Cals, s'ha prodigat talment com una estrella del cel·luloide. A més de coprotagonitzar, com vam apuntar en aquest mateix espai, el llargmetratge *Belles fulles de tardor*, d'Enric Roca, que va ser distingit en el festival Clam, el Joan va ser entrevistat per la periodista Ana Boadas, a finals d'abril, en el programa *Obrint fil*, que condueix Xavier Sardà a TVE. Hi parlava de sexe a

la tercera edat en un to ben distès. El colofó serà l'aparició, a mitjans de juny, al darrer programa de la temporada de *Tabús*, de TV3, rodat amb l'actor David Verdaguer com a mestre de cerimònies, on es parlarà de la problemàtica de la gent gran.

ANUNCI AL CONSERVATORI

Per acabar el miniespai *Fotogramas* d'aquest mes, em faig ressò dels recursos que -tot i la crisi post-covid- continuen desplegant moltes empreses privades i anunciants aprofitant Manresa com a plató o escenari cinematogràfic o audiovisual. El dijous 27 de maig, als exteriors del teatre Conservatori (entre el carrer Jaume I, la plaça Fius i Palà i la Muralla de Sant Domènec) s'hi van poder veure sis o set camions i furgonetes durant tot el matí. L'emblemàtic teatre d'estil italià va ser escollit per una empresa fabricant de vehicles per rodar-hi un anunci. En aquesta ocasió, però, a l'escenari no hi havia cap vehicle, sinó una bateria, segons es va poder veure des de la porta de Muralla. Espero veure aviat l'espot del cotxe per fer-ne un judici, però el desplegament de mitjans tècnics, humans i econòmics li va semblar, al meu informant, fora de tota lògica en temps d'austeritat.

UN ALCALDE QUE CUINA

En el lliurament dels vint-i-sisens premis Oleguer Bisbal d'aquesta revista, en la intervenció que clausurava l'acte, l'alcalde, Marc Aloy va parlar dels seus cigrons amb pops... amb una ració dels quals va obsequiar Oriol Segon, premi al *manresà del Pou*, que, coincidències de la vida, viu al mateix replà de l'escala. Aloy no devia pas tenir previst parlar de la seva afecció a les cuinetes -que va confessar que el relaxa molt-, potenciada poderosament en l'etapa de confinament. Com que el guardonat va voler parlar del concepte de comunitat i solidaritat, l'amable gest de l'alcalde, igual que el d'uns altres veïns del bloc, va servir de catapulta per a l'anecdota.

ALCALDE HUGUET

Per cert, qui és membre del consistori i, de moment, no pas alcalde, és Pol Huguet. A la televisió, els rètols o *chyrons* (com s'anomenen popularment dins de l'àmbit) són motiu d'errades de pes (les sobreimpressions en pantalla es ve-

uen molt!) i, fins i tot, han motivat algun acomiadament. Un amable lector, a tall d'anècdota i esperem que sense conseqüències perquè, com a persones que som, tots plegats cometem errors, en un programa recent, els companys de Canal Taronja van *ascendir* el regidor de Ciutat Verda a batlle. Potser tot arribarà?

TITULAR APOCALÍPTIC

Sense deixar l'àmbit de la premsa –en aquest cas l'escrita– una lectora em passa la fotografia d'una edició del diari Regió7, en què el periodista Jordi Agut signa la crònica d'un partit del Baxi Manresa que, en una temporada atípica per la manca de públic als pavellons, ha signat una extraordinària campanya. Ja se sap que, en l'àmbit dels esports, els titulars tenen una tendència a ser un pèl cridaners i juguen en les paraules. En aquest cas, Agut, autor de novel·les d'intriga, hi va plasmar un encapçalat digne d'una obra d'Stephen King: *Els fruits de la hibernació distòpica*. Déu-n'hi-do.

PECAR PER EXCÉS

Val més que en sobri que no pas que en falti. És el que deuen haver pensat els tècnics a l'hora de senyalitzar la nova rotonda que enllaça la Via de Sant Ignasi amb l'avinguda de Bertand i Serra i la remodelada plaça del Remei. Just davant de la capella del Remei, com veieu en una imatge que m'han fet arribar al correu de la redacció, hi ha dos senyals exactament iguals, un a

cada banda. Direcció molt prohibida o, el que és el mateix, val més pecar en excés a ulls de l'Altíssim.

EXPOSICIÓ FANTASMA

El que potser tampoc té perdó de Déu, en els temps que estem vivint, és la creació de mostres institucionals/propagandístiques. Com la que hi ha instal·lada al pati del Casino per celebrar els 40 anys de l'Institut Català del Sòl. Una veïna del carrer Arquitecte Oms em diu que no ha vist pràcticament ningú visitant-la. Ella, curiosa de mena, hi va fer una visita pel seu compte. No hi va trobar cap altre visitant ni ningú que hi fes *guàrdia*, ni encara menys que hi fes de *guia*. La instal·lació és com la veieu: una estructura metàl·lica, uns panells amb fotografies i tres petites sales equipades cadascuna amb dos projectors de vídeo. Tot plegat, segons la meua informant, un *despilfarro*, (un altre?) a càrrec d'una administració pública.

EL RAMON I EL JOSEP EMILI S'HAN CASAT

I per acabar una de xafardeig. Ramon Fontdevila i Josep Emili Puig s'han casat... a les velleses i amb les respectives parelles, emparentades fraternalment. Ho van fer el dissabte, 7 de maig, a la casa gran de la ciutat, en una cerimònia que va oficiar l'alcalde Marc Aloy. Després d'una quantitat d'anys de prova, ara, com va dir aquell, queda tot al sac i ben lligat!

SUSSI GARCIA, UNA DONA DE CARÀCTER

I tant que la teniu vista: Sussi Garcia i Soldevila! Va néixer a Vallhonesta fa 78 anys, el dia de l'Ascensió. I és clar, triar el nom va ser fàcil. Però a l'escola aviat li van escurçar: Sussi. De primer a Sant Vicenç, fins als sis anys. Després, quan la feina del pare els porta a Artés, aprenen que el seu nom en català gasta tres essos i des d'aleshores que ha estat Sussi a tot arreu! A les Carmelites de la Caritat, a més de puntes de coixí fa els estudis amb profit, i fins hagués continuat estudiant a Manresa si no fos que l'esforç per a l'economia familiar era impossible. De manera que es queda a Artés fent el comerç mercantil. De caràcter inquiet i molt voluntariosa, també va aprendre perruqueria per tal d'ajudar la germana en el negoci que aleshores empenia. Rentarà molts caps, prepararà els tints i s'anirà bregant amb la comptabilitat. Després, els matins de diumenge, dependent de pastisseria i, per tot esbarjo, els diumenges a la tarda sardanes al Casal. Per ànsies de vida pròpia, festeja i es casa aviat i, al cap del temps, fins seguirà el marit mecànic en un establiment a Berga, assumint ella el despatx. Mare d'un fill, vora la quarantena s'adona que tot i el tip de treballar encara mai no havia estat assegurada! I aleshores fa un tall que serà jutjat de terratrèmol: volarà sola. I prova sort a l'asseguradora Mapfre. Abans ho hagués fet! Divorciada, torna a Artés, amb oficina pròpia. La fan de plantilla i acostuma a guanyar tots els viatges que hi havia d'incentiu. Pragmàtica, va arribar a inspectora i manifesta sense embuts que "treballar m'ha ajudat a viure!". Va estar-se a Artés fins a la mort de la seva mare i després vindrà a Manresa fins a la jubilació. Com que la gent

de sempre que li ha agradat, a la Sussi des d'aleshores la veureu sovint fent fotos de festes populars o a tota mena d'actes culturals, o per entitats –per als d'Imagina't, per als Amics de l'Art Romànic... I és que de jove, a Artés, ja va ser de l'AMPA, i fins a la junta del club de Futbol, entre d'altres, amb un objectiu primer: s'han de fer rutllar les coses! Com els dotze anys que ha estat a la junta del casal d'avis del carrer Circumvallació. Una dona decidida, d'aquelles que t'hi has d'avenir... o no. Potser per això un segon matrimoni tampoc no va acabar de quallar. O encara més, deu ser per això que fins i tot va participar en política! A les primeres municipals de 1979, amb la candidatura artesenca de CiU es trobà regidora de cultura i esports. «De partits no hi he entès mai, però el doctor Selga em va convèncer: si de debò estimava Artés...». Encara avui se sent cofoia d'arrencar, en una visita del president Pujol, la subvenció per al futur pavelló esportiu, seu durant dècades d'un altra fita com és el Sarau artesenc! Bo i jubilada aprendrà a pintar, informàtica i també, de la mà de Maria Dolors Cots i Joan Segon, fotografia digital. Amb en Segon compartia també la passió de viatjar, fins al Japó, l'Índia, Nepal, Brasil, Canadà o Nova York... Si fins va perdre's pel Taj Mahal! Practica el ioga i ara pensa sobretot en els avis: participa en el Consell de la gent gran o en les caminades 100 x 100, la campanya Tracta'm bé... I, mentre enyora la normalitat pre-pandèmica, ens saluda cada dia des del Facebook i se sent orgullosa del premi Oleguer Bisbal que acaba de rebre per votació popular entre els lectors d'**El Pou de la gallina** com a *manresana més manresana*. I que per molts anys, Sussi!

MyDreams

Sent tot el color
amb el televisor
Samsung Neo QLED¹
al 0 % TAE²

Per tan sols

40 € /mes

en 40 mesos
(Import finançat: 1.600 €)

UNIVERSO
MUJER
BALONCESTO

Des d'avui pots deixar volar les il·lusions. Fins al **30 d'agost**, pots estrenar un televisor amb l'última tecnologia per tan sols 40 € al mes.

Amb MyDreams de CaixaBank, volem ser els primers a l'hora d'ajudar-te a gaudir de la vida.

CaixaBank

1. Servei publicitat: finançament de l'adquisició d'un producte en exclusiva a PromoCaixa. **CONDICIONS DE LA VENDA.** Promoció i venda: PromoCaixa, Gran Via de les Corts Catalanes, 159. 08014 Barcelona. NIF A-58481730. Validesa de l'oferta: fins al 30-8-2021. Televisor Samsung Neo QLED de 138 cm / 55" QE55QN93AATXXC, PVP: 1.600 €, preu total a terminis: 1.600 €. Els productes es lliuren en un termini no superior a set dies hàbils des de la data de la comanda. 2. **CONDICIONS DEL FINANÇAMENT.** Finançament sense interessos (**TAE: 0 %; TIN: 0 %**). Sense comissions d'obertura ni d'estudi. Finançament amb préstec, ofert per CaixaBank, SA (no disponible en oficines de CaixaBank procedents de Bankia), i finançament amb targeta, ofert per CaixaBank Payments & Consumer, EFC, EP, SAU o per CaixaBank, SA en exclusiva per a targetes comercialitzades per CaixaBank que acceptin fraccionament. CaixaBank, SA, entitat agent de l'entitat híbrida de pagament CaixaBank Payments & Consumer, EFC, EP, SAU, amb CIF A-08980153 i domicili social al carrer de Caleruega, 102 (28033 Madrid). Inscrita en el Registre Oficial d'Entitats del Banc d'Espanya amb el codi 8776. El sistema de protecció de fons de clients usuaris de serveis de pagament triat per CaixaBank Payments & Consumer, EFC és el dipòsit en un compte separat obert a CaixaBank, SA. Finançaments subjectes a l'anàlisi de la solvència i de la capacitat de devolució del sol·licitant, en funció de les polítiques de risc de l'entitat que correspongui. El finançament es concedeix pel preu total i en exclusiva per comprar el producte a PromoCaixa. Per a altres terminis de finançament, consulta vivai.com o qualsevol oficina de CaixaBank. **Exemple representatiu calculat per finançar l'import total del televisor: TAE, 0 % sense interessos. TIN, 0 %. Termini: 40 mesos. Import total que es deu: 1.600 €. Import de les quotes mensuals: 40 quotes de 40 €.** Sistema d'amortització francès. NRI: 3734-2021/09681

L'Ajuntament de Manresa, ara també al teu WhatsApp

644 06 98 01

Guarda el número i escriu 'hola'
o entra-hi directament a través
del codi QR

Informació municipal

Comunicació d'incidències

Cita prèvia

CEDEM: emprendoria i empresa

CIO: Ocupació

Serveis socials

Turisme